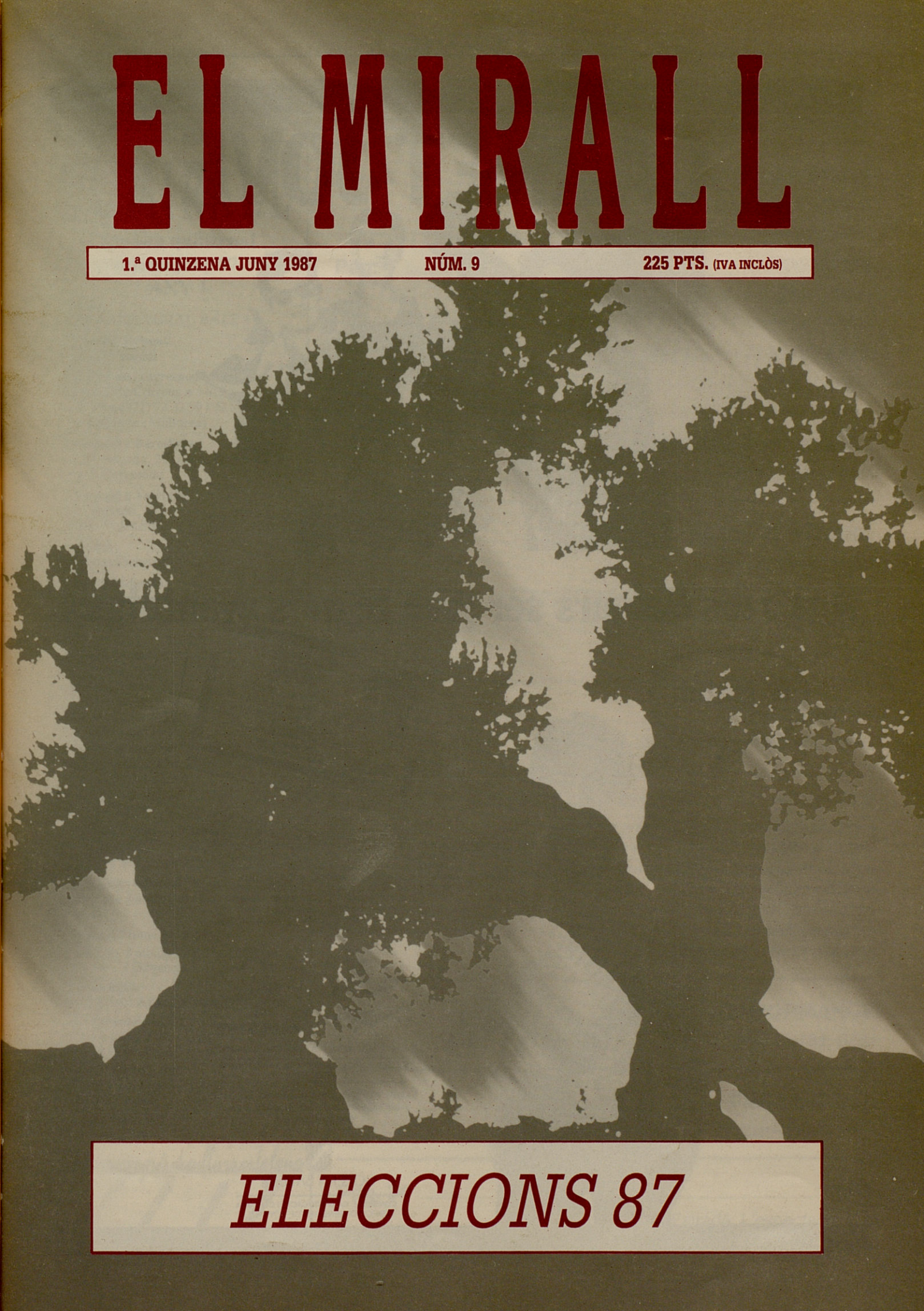

EL MIRALL

1.^a QUINZENA JUNY 1987

NÚM. 9

225 PTS. (IVA INCLÒS)

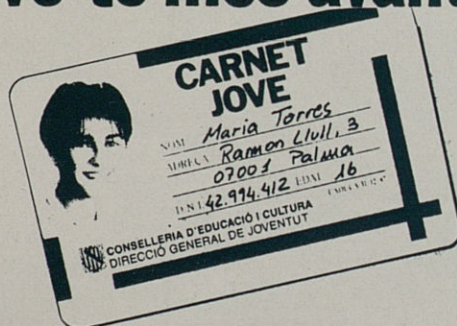
ELECCIONS 87

CARNET JOVE

Ara a les Balears ser jove té més avantatges

és gratuït

Amb el Carnet Jove ara tot et resultarà molt més barat. A cinemes, teatres, museus, botigues de moda, transports, auto-escoles, perruqueries, instal·lacions esportives, assegurances, etc... et fan importants descomptes al presentar-lo.

Si tens entre 15 i 25 anys i moltes ganes de fer coses, presenta't amb el D.N.I. i una foto carnet a alguna de les següents entitats:

OFICINES D'INFORMACIÓ JUVENIL
AMB LA COL·LABORACIÓ DE PIMEM
I AFEDECO

**! no t'oblidis de sol·licitar la Guia
del Carnet Jove. N'és plena
d'avantatges.**

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA
DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT

S U M A R I

EL MIRALL

Revista quinzenal

1.ª quinzena juny 87. N.º 9
ANY I

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Conseller Delegat:

Miquel Pasqual

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619

Telèfons (971) 72 32 99 / 72 59 37

07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/. Montcada, 20 (Palau Dalmases)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/. Moratín, 15

46001 València

Director:

Climent Picornell

Cap de Redacció:

Pere Estelrich

Secretari de Redacció:

Joan Font

Consell de Redacció:

Miquel Cardell

Bernat Calafat

Jaume Falconer

Antoni Ginard i Bujosa

Catalina Mir i Fullana

Mateu Morro i Marcè

Lleonard Muntaner i Mariano

Antoni Nadal i Soler

Francesca Sastre

Gaspar Valero i Martí

Subscripció: 4.500 ptes. anuals

Estranger: 5.000 ptes. anuals

Preu de l'exemplar: 225 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista
expressen únicament l'opinió dels seus
autors.

Disseny: Jaume Falconer

Coberta: Foto de Pere Escales
(Oliveres)

Maquetació:

Joan Font i Antoni Canyelles i Oliver

Fotocomposició:

Documenta, S.A. - Quint, 3

Impressió:

Taller Gràfic Ramon

Jaume Balmes, 43 - Tel. 25 44 32

07004 Palma de Mallorca

Dipòsit Legal: P.M. 10-1987

Amb el suport de

Fundació congrés de cultura catalana

Pàg. 3

Universitat de Palma
de Mallorca

DE CAP A CAP D'ANY

Andreu Ramis / Antoni Ginard

Pàg. 4

Escuela V. Formación F.G.B. Baleares

ENTREVISTA

Damià Ferrà Ponç: *Entrevista a Rafel Llabrés*

Pàg. 5

LA MOGUDA PLANETÀRIA

Antoni Ginard: *L'Estat nominal*

Pàg. 6

PASSATGERS DE PALMA

Antoni Quintana: *Catalina Valls*

Pàg. 9

RETALLS FORANS

Moltes candidatures

Pàg. 10

EDITORIAL

Davant les eleccions

Pàg. 11

ELECCIONS 87

*Debat sobre política lingüística*Bartomeu de Sou: *Quatre anys de música (?)*Gabriel Seguí Trobat: *Església i comunitat política*Francesc Farré: *Radiografia de les eleccions*Sebastià Serra: *Despertar la solidaritat i repartir el treball*Xisco Quetglas: *Dur al paper la reforma estatutària**Entre el centralisme i el nacionalisme*Josep Vilchez: *Popularitzar l'autonomia*Francesc Triay: *Allò inútil és presentar batalles perdudes*Joan Mayol: *L'amor a la vida*

Pàg. 15

PERFORMANCE

Gabriel Janer Manila: *Gilda*

Pàg. 33

... PER LA CUINA

Miquel Cardell: *Virus*

Pàg. 34

ART

Jaume Torres i Estradé: *L'espectador orfe*

CLÍNICA DENTAL
DR. FRANCESC A. PÉREZ PASTOR

Metge Estomatòleg

Pròtesis dentals

CONSULTA: Hores concertades

Av. Arquitecte Bennàssar, 16-1r.-1.ª - Tel. 29 26 39 - PALMA

libreria
Jovellanos

- pósters
- làmines
- postals...

Jovellanos, 1 Tel. 72 14 66
Ciutat de Mallorca

FAJAS REINA

José Tous Ferrer, 1 - Tel. (971) 71 60 33
07002 Palma de Mallorca

al servei

de la dona

jove i elegant

dona
corseteria

J. Masdeu
Colón, 20 - Tel. (971) 71 65 58
07001 Palma de Mallorca

DE CAP A CAP D'ANY

ANDREU RAMIS/ANTONI GINARD

JUNY

Arriba l'estiu i el setanta d'abril. És a dir, que es poden llevar tots els fils de damunt i anar a la fresca, en tot cas, sempre és bo tenir a mà un bon capellet de palmes.

Aquesta mesada, la fruita del temps és d'allò més saborosa. Està a la plena la collita d'albercocs i cireres; com és conegut: *pel Corpus, cireres*. També podeu collir peres i prunes de Sant Joan. Si teniu figueres, a finals de mes podreu menjar les primeres figues flors: *per Sant Pere enrevolten la figuera i per Sant Marçal un paner gran*. Si s'escau, podeu collir melicotons i fraules.

Els ametllons tornen ametlla: *Per Cinquagema* (enguany dia 7), *metla plena*. De totes maneres, alguns anys dins el juny els ametllers perden la fulla, la qual cosa els pot perjudicar de granat.

Durant el creixent del mes, es poden fer empelts d'escutet com els tarongers, figueres, oliveres, ametllers, llorers i d'altres.

D'altra banda, si plou, les saons de juny són bones per les oliveres, garrovers i figueres de moro. Però, les boires no són bones per a les olivetes que es comencen a congriar.

Els vinyataires ja poden veure créixer els raïmets; i no han d'oblidar continuar esbrotant la vinya. També pot ser bo ensofrar i sulfatar els ceps.

La tasca més forta del mes, amb diferència, és la sega. Com se sap: *Pel juny la falç al puny*. Dins aquest mes, s'ha de segar l'ordi i la civada. És convenient, però, que l'ordi ja estigui ben segat, per aquell adagi que diu "l'ordi no vol sentir olor de juny". Una vegada segat heu de fer garbes i podeu començar a tragar les cap a l'era.

Durant el juny és necessari batre les faves que se segaren el mes passat. Convé buidar el sementer com més prest millor per poder fer guaret dins el juny. Aquest guaret serà el més adient per sembrar el blat que ve, però també hi podeu sembrar ulls de moniato, blat de les índies, tomatigueres o mongeteres a la seca.

Sobretot, a la darrera quinzena del mes, es comença a segar el blat. Normalment sol coincidir amb la festa de Sant Joan. Fins i tot, hi ha qui prova de batre blat abans que acabi el mes.

Als indrets d'horta, qui encara no ha transplantat els pebrers, alberginies i tomatigueres, és ben hora que ho faci. Per Sant Joan se semblen els planters de col, per transplantar-los dins el juliol. Devers Sant Joan també es poden sembrar raves; les lletugues a qualsevol temps.

Quant a l'aviram i al bestiar, és bon temps per comprar armades d'indiots de devers la Marina per fer-los pasturar en haver segat. Durant la lluna prima, també podeu sanar els porquets. Es temps de guardar les abelles, treure la mel i fer la cera. Els caçadors sempre aprofiten el moment de la sega per aglapir qualche guàtllara dins el sementer.

El dia de Sant Joan, si semblen clavells a la sortida de sol i els reguen amb aigua de set pous, diuen que floren de set colors. A més, aquest dia totes les plantes tenen virtuts curatives.

Al jardí, continuen estant florits els geranis, els rosers, les petúnies, els ibiscus, les clavellines, les vaumes pensamenteres; alegries, hortènsies i, per devers Sant Pere, floren els gladiols.

És bon temps per començar a ensumar les alfabegueres tendres i bona hora per transplantar bellveures, vetllar la naixó de les paraigües i veure com creixen els coleus.

El dia de Sant Joan el sol balla quan surt, per veure'l ballar l'han de mirar per dins un sedàs. Hom diu també que la direcció del vent que bufa aquest dia sol ser la dominant durant tot l'any.

A més de la festa central de Sant Joan, aquest mes dia 12 tenim Sant Onofre, un sant varó afectat de menjar herba i patró d'hortolans, xocolaters, assoladors, enrajoladors, torners i botonaires. El 13 és el dia de Sant Antoni de Pàdua, italià d'origen patró de l'illa de Menorca, altrament conegut com a Sant Antoni dels Albercocs. Dia 15 és Sant Vit, que sembla que caminava dues passes endavant i tres endarrere.

Dia 21 comença oficialment l'estiu. Dia 29 és la festa de l'apòstol Sant Pere, patró dels pescadors; però, cal estar alerta si anau a nedar aquest dia cada any la mar en vol un. I, com sempre, *Sant Pere és a vint-i-nou i Sant Marçal és a trenta i a l'endemà ja mos entra el primer de juliol*. ■

**Llibreria
Jaume de Montsó**

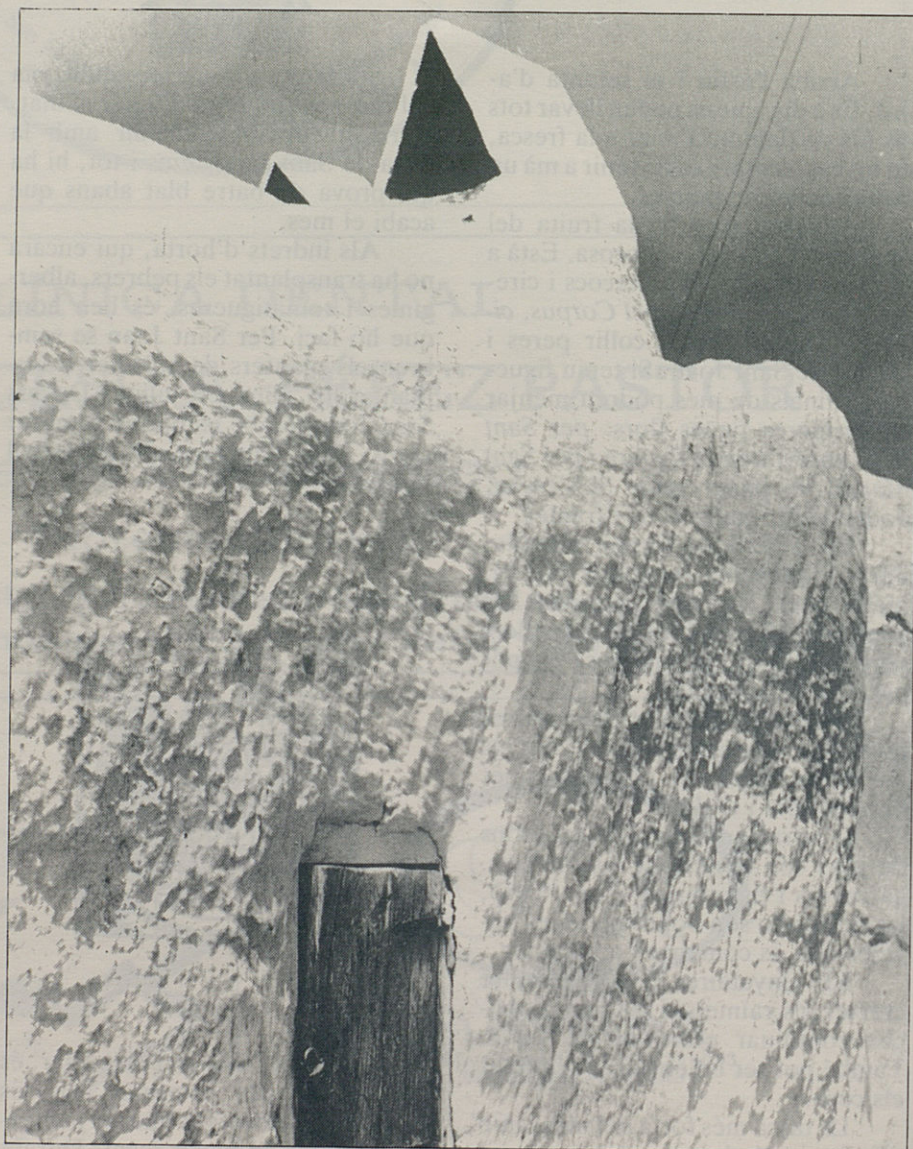
**Pasatge Joan XXIII, 1-B
"Los Geranios"
Tel. 22 19 31
07002 PALMA DE MALLORCA**

ENTREVISTA A RAFEL LLABRÉS

DAMIÀ FERRÀ PONÇ

RAFEL LLABRÉS I FUSTER.- Vaig néixer a Palma el 15 de febrer de 1924. El pare, Rafel Llabrés i Amengual, era tallista: esculpia fusta. Va fer moltíssima feina. Ens pogué pagar els estudis però havia de fer molt els comptes. L'any 1941 vaig traslladar-me a Barcelona per seguir la carrera d'arquitecte. Vaig fer els cursos de preparació i vaig entrar a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona l'any 1944. L'any 1950 vaig obtenir-hi el títol. Com a professors més destacats de l'Escola hi havia Eusebi Bona, Francesc de P. Nebot, Pere Domenech, J. F. Ràfols, Pedro Cendoya... Hi dominava l'arquitectura clàssica: el renaixement italià sobretot. De funcionalisme res de res. Al meu curs hi havia un altre mallorquí: Rafel Pomar, i també Manuel Ribas Piera. Quan vaig acabar la carrera vaig fer un viatge per Itàlia -Génova, Pisa, Roma, Florència, Venècia, Bolonya, Milà, Torí- i un a París. A Itàlia vaig admirar la simplicitat de línies i la qualitat de materials de l'arquitectura de l'època de Mussolini. Vull dir la moderna de Pagano, no la retòrica classicista de Piacentini.

Era difícil formar-se als anys 40 a causa de l'aïllament. Assolir llibres d'aleshores era bastant complicat. Em gastava molts diners en revistes que eren un bon mitjà informatiu com la francesa *Architecture d'aujourd'hui*, quan la dirigia André Bloch; les italianes *Casabella*, que dirigí G. Pagano, i *Domus*, que dirigia Gio Ponti; l'alemanya *Woner*, etc. La situació arquitectònica a Mallorca era deporable. Antany havíem tengut un classicisme digne amb Guillem Forteza o algunes provatures d'interès dins el funcionalisme d'un Francesc Casas, capficat a edificis tan dissortats com la Mútua General d'Assegurances o el Banc Hispano-Americà. Carles Garau era, en aquest estil, una mica més hàbil. A mi tot això no m'anava gens ni mica, sobretot després d'haver

"El Mediterrani és el bressol de l'arquitectura"

vist les bones obres de l'època mussoliniana. Hi havia també la Reforma de Palma de Gabriel Alomar. Però més que reforma fou una eixampla dins el casc: edificació de l'Hort d'en Moranta, un terreny rústic. De les 12 reformes d'Alomar només se'n realitzaren algunes, les rendables: el mercat de l'Olivar, Govern Civil i Jaume III, aquesta consistia a canviar 9.000 m. per 60.000 m. Empraren materials nobles i imitaren sense contemplacions palaus mallorquins com el del carrer de les Carasses.

Molt més que l'arquitectura m'interessava l'urbanisme. D'estudiant ja vaig adonar-me que no hi podia haver arquitectura sense prèvia organització del territori. Dins la mateixa Escola vaig tenir l'avinentsa d'aprofundir en els problemes urbanístics. A la classe d'Amadeu Llopart vam fer el tema d'ordenació de Barcelona, que em tocà dirigir. Aleshores jo plantejava el creixement de la ciutat com el creixement d'una casa: amb els seus serveis, subministres, circulació, etc. Era un urbanisme influït per l'arquitecte aus-

tríac Camil Sitte. Però l'urbanisme és un terreny molt més difícil que l'arquitectura estricta: les seves implicacions polítiques són immediates i flagrants. Ràpidament vaig adonar-me que calia plantejar la ciutat no com a quelcom bonic de veure, sinó agradable per viure-hi. L'urbanisme ha de tenir en compte les necessitats de l'home de l'època actual, sinó és un irrealisme total. Fa ja molts d'anys que els nord-americans planejaren tota una ciutat en funció del cotxe, que és un element essencial dins la nostra societat d'ara: Radburn. Jo en vaig tenir notícia -d'aquesta ciutat- a uns cursos sobre urbanisme que vaig seguir a Barcelona els anys 1953-1954. D'altra banda, Gabriel Alomar, Marià Pascual i jo havíem creat, l'any 1951, la Comissió Provincial d'Urbanisme. A Barcelona, quan jo anava als cursos d'urbanisme, hi anaven Manuel Ribas i Piera, Moragas Gallissa, Miquel Ponsetí..., que havien fundat el Grup R -R de "revolució" és clar!- i en tornar jo a Mallorca organitzàrem unes tertúlies d'arquitectura. Primer al Cafè Fígaro, després al Riskal, llavors al Círculo Mallorquín i a la fi a casa de l'arquitecte Josep Ferragut. Hi assistíem Josep Ferragut, Joan d'Aguilar, Josep Alcover, Josep Barceló... Eren un intercanvi d'informació, mantenir una actitud crítica, despertar inquietud per les qüestions nostres. Especialment estudiàrem amb gran deteniment la *Ley de Protección de Viviendas de Renta Limitada* -15 de juny de 1954-.

Durant la carrera jo veia tres nuclis arquitectònics bàsics dins Espanya: el català, el castellà i el del nord. Però no em satisfia cap. A Mallorca teníem un element molt lligat a la cosa oficial: Antoni Roca i Cabanellas, que els de la nostra tertúlia anomenàvem *el arquitecto del Imperio*, perquè acaparava càrrecs d'entitats oficials. Era l'arquitecte escolar, sindical i de la *vivienda*. A la fi acabà per anarse'n a viure al seu tan admirat Madrid! Quan vaig acabar la carrera vaig trobar-me sense feina a Mallorca. Aleshores no es construïa gairebé res important, alguns xalets, algunes "cases de Son Coc", algun edifici oficial que anava a mans dels vells arquitectes. Vaig poder planejar al meu gust l'Estació d'Autobusos -v. *Baleares* de 6 maig de 1951-, influïda per l'arquitectura mussoliniana i molt funcional quant a l'activitat de recollida de passatge. Era d'un mediterranisme de línies simples, material noble i exempta d'imitacions de "pedra falsa". Però no passà de projecte! En sortir de l'Escola estava ja rotundament en contra del classicisme, em semblava fals i anacrònic. I a més a més inútilment car. He estat un gran admirador de l'arquitectura eivissenca. Crec que el Mediterrani és el bressol de l'arquitectura i que hem d'emprar els materials d'acord amb les nostres condicions climàtiques. El funcionalisme de Francesc Casas es perdé per imitar en desmesura.■

LA MOGUDA PLANETÀRIA

L'ESTAT NOMINAL

ANTONI GINARD

Què es pot dir d'un estat com el bolivià que ha sofert gairebé més d'un cop d'estat anual al llarg de la seva història?. Evidentment, sembla que es tracta d'un estat més nominal que real, encara que des del 1982 intenti sobreviure sota la forma d'un règim democràtic. I no és una conseqüència del mal d'altura.

Bolívia té un territori muntanyós, situat a l'interior del continent. Amb una rudimentària i difícil xarxa de transport interior, somnia poder aconseguir una sortida cap al proper oceà Pacífic, un accés que històricament tenia, però que perdé en una guerra contra Xile a finals del segle passat. Ara sembla que ho volen intentar arreglar amb negociacions.

Des del punt de vista econòmic, no cal dir que presenta un dels models de major subdesenvolupament. L'agricultura està poc desenrotllada i la importància de la indústria és petita. I la infraestructura de la mineria, el principal recurs del país, és considerada actualment obsoleta. La crisi econòmica és crònica i el nivell d'inflació pot ser molt superior al 2.000 per cent anual. Del deute exterior ja ni se'n parla.

Quant a l'operativitat de l'estat, basti recordar que no fa gaire temps, els Estats Units hi destacaren soldats nord-americans per a la lluita contra els traficants de droga, una activitat i un negoci controlat en part pels mateixos estaments militars bolivians. En molts d'aspectes, Bolívia podria oferir exemples bastant il·lustratius per elaborar una teoria sobre l'estat inexistent.■

SERVEI DE LLIBRES ESTRANGERS LLIBRES DELS PAÏSOS CATALANS JOGUINES I LLIBRES INFANTILS

Carrer d'en Rubí, 5
Telèfon 71 38 21
07002 PALMA

PASSATGERS DE PALMA

CATALINA VALLS

ANTONI QUINTANA

Catalina Valls va néixer a Palma el 1920. Declara amb veu ben alta que no pertany a cap generació de frustades. Va estudiar Magisteri a Palma, carrera que va arribar a exercir, encara que la seva vocació ha estat el teatre, i diu que realitzar-la l'ha feta sentir afortunada. Circumstàncies familiars l'obligaren a no posar un peu a l'escenari durant 12 anys, però ara no hi ha res que la pugui dissuadir de fer-ho. Té per costum parlar bé de la gent, de la seva mare, del seu marit, dels seus mestres i, naturalment, parla bé del públic.

El que importa és ser sincer amb el públic

-Sou artista per vocació o per escola?

-Jo crec que sempre he duit això del teatre dins la sang. Ma mare i els seus amics ja feien teatre quan jo era molt petita. Clar que això no basta, i també vaig estudiar declamació a Barcelona amb la senyora Marta Grau que era professora de l'Institut del Teatre.

Així i tot quan vaig pujar per primera vegada a un escenari ja feia un grapat d'anys que a Ràdio Mallorca fèiem una obra de teatre cada setmana. Això dins la meva formació va tenir molta importància. Teníem una obra cada setmana i al llarg del temps això suposava molt perquè llegíem teatre un cop a la setmana, i teatre molt divers. Això ens vaaju-

dar molt a formar-nos. Després pasàrem a l'escena: al Principal, al Líric, i fins i tot a l'Augusta.

Després vaig estar a la companyia Artis, que ja des dels anys 60 feia teatre en català, i jo mateixa he escrit teatre en català en uns anys que no estava gens ben vist.

- He sentit a dir que la vostra gran representació la féreu ara fa uns cinc anys a *Mort de Dama*. Hi estau d'acord?

-No crec que aquesta sigui la meva gran interpretació. Les que es consideren més reconegudes són *Condemnació i clemència* per a una reina verge de Guillem Cabrer i el paper de priora a *Aina de sa Coma*. El primer era un paper que feia d'asseguda i passava de moments de tendresa a altres de gran excitació. D'això me'n sent satisfeta, però teniu raó quan deis que el paper de *Mort de Dama* és molt considerat. Ara record que la interpretació que pot ser més ha agradat al públic ha estat a l'obra de Dario Nicodemi *La enemiga*, i dic que va ser un gran èxit de públic perquè mai no podia acabar de pronunciar les paraules del final del segon acte per mor dels aplaudiments del públic. Després jo demanava que em deixassin tota sola una estoneta.

-Sembla que ha estat en aquests darrers deu anys quan millor us heu trobat dins l'escena.

-Sí, és així. De totes formes la crítica a mi sempre m'ha tractat bé, com el públic que crec que m'estima.

-Això de l'estimació del públic ja sona una mica a tòpic.

-Potser, però sense públic no hi ha teatre. La comunicació que s'estableix és una cosa que no té preu. Jo sé quan em sent acceptada i això és una gran satisfacció. Imagín que és

una cosa que només es pot entendre des de l'escena, per això em dèieu que sempre parlam del mateix. Ens agrada que ens estimin, i aquesta estimació es veu dins un teatre. Jo he fet televisió alemanya i ara fa poc he fet també el meu debut cinematogràfic a La Senyora i m'ha resultat molt divertit, però no existeix la calidesa del públic i això es nota en el treball.

-Com és un dia d'estrena?

-Els dies d'estrena no tenen nom, són d'una nerviada indescriptible. Crec que si dugués campanetes als genolls aquest dia no farien res més que sonar. Però aquesta és una situació obligada i l'actor que no sent aquests nervis no és un artista. En aquell moment som responsables davant el públic i també davant nosaltres mateixos, perquè no ens podem permetre un desgavell ja que hi ha molta gent compromesa: l'autor, el director, els companys.

-Els papers transformen l'actor?

-Fora de l'escena sempre s'ha de ser un mateix, però quan trepitjam l'escena ens hem de vestir del paper per dins i per fora.

-Com s'entra dins un personatge?

-El primer que faig és llegir el meu paper moltes vegades, analitzant les paraules i tractant de conèixer-lo, i a poc a poc el me faig meu. He arribat al punt d'anar pel carrer i veure algú que trob que s'assembla al personatge i seguir-lo per quedar-me amb els seus gests, la seva forma de caminar, etc... Arriba a ser com una obsessió això d'entrar al personatge. Les meves amigues em diuen que quan feia de monja a Aina Sa Coma, damunt l'escena, era una monja, una monja punyetera i pessetera.

-És més difícil fer riure que transmetre patiments?

-No ho sé. Jo crec que el que importa és ser sincer amb el públic i no enganyar-lo. Si hi ha actors i autors que fracassen és per aquesta manca de sinceritat. Ara estic preparant un paper on el personatge que he de fer no és gens caritatiu i jo en la meua vida no toler les persones que són així. Aquesta és la meua feina.

-Pot ser que un bon actor salvi un mal paper?

-No ho crec, però mirau aquí va venir ara fa poc Amparo Rivelles a fer Hay que deshacer la casa i és una obra que amb una altra actriu seria difícil d'aguantar. En coses així es veu la categoria de l'actor, i és que el teatre consagra monstres, cosa que no fan altres espectacles, i a més el teatre per ser uns monstres s'han de menester anys.

-I aquests grans monstres no arriben a perdre el respecte pel públic?

-Us contaré una anècdota. En certa ocasió estava molestada amb dues senyores que tenia a primera fila i que tot el temps xerraven i xerraven. Quan va ser hora de fer una determinada escena la vaig fer de mala gana i així i tot el públic em va aplaudir. En acabar l'obra em vaig posar a plorar i n'Estelric, l'home de Catalina Valls, em va demanar què me passava i li vaig dir que estava empagueïda perquè el públic m'havia dedicat uns aplaudiments que no me mereixia.

-Però després de repetir una i altra vegada el mateix personatge, l'actor no acaba avorrint-se?

Maria Clara

Boutique

C/. Impremta, n.º 1 (Pas d'en Quint)
Tel. (971) 72 40 98 - 07001 Palma de Mallorca

-L'actor vol fogir-ne d'aquest to repetitiu i és per això que cada dia troba una passada nova, una postura diferent, un moviment nou. Aquests canvis també tenen molt a veure amb el públic que t'escolta; de la seva resposta depèn moltes vegades la nostra actitud.

-Ara que tornam a parlar del públic i per posar-vos dos exemples d'autors que vós heu representat, quina diferència hi ha entre el públic que va a veure les obres de Joan Mas i el que va a veure les de Villalonga?

-Crec que no n'hi ha gaire. El públic, sigui el que sigui, sempre és exigent. No crec que l'autor s'assegui i es proposi escriure una obra popular o una obra més culta; perquè, llavors, què hi ha, personatges cultes i personatges populars? Se'm fa difícil distingir-los. Un pastor -un personatge popular- pot acabar sent un home culte si l'autor així ho vol. A Terra Baixa es dona entre el pastor i l'amo aquesta inversió que ara us comentava.

-Amb els autors que us he citat us volia dir que escrivien per a gent diferent.

-No crec que Villalonga escrivís per cap públic determinat; ell escrivia per a ell mateix i em sembla que és una postura que no està gens malament. Un ha de ser exigent amb tot allò que fa.

-Què me'n deis d'aquesta tan comentada crisi del teatre?

-Crec que això s'ha produït per un desengany del públic. La gent va a veure Mary Santpere perquè és cordial i s'entrega damunt l'escena i això s'ha agraeix. En canvi hi ha gent que hi puja sense força i el públic s'avorrei. Ens fan falta artistes. Està molt bé que s'investigui i que provin de fer coses noves, però no s'ha d'oblidar que el teatre és sobretot paraula, que això és el principi de tot, i el que ens distingeix dels animals. Aquesta paraula no ha de ser sols sentiment, sinó també coneixement. No s'ha de donar gat per llebre perquè una cosa és un gat, una altra una llebre i una altra una hiena.

-A més d'actriu sou autora teatral sense cosa publicada.

-Així és. He estrenat Desig en català, tenc obres traduïdes al francès que és una llengua que m'agrada molt, i una obra meua, Cárcel de silencio es va adaptar per a la televisió argentina.

-Quan escriviu teatre ho feis per escriure-vos un personatge?

-No. No ho fet mai.

-I s'han escrit papers per a vós?

-No, vaja crec que no. Fa un

temps Guillem d'Efak em va dir que escrivia una obra on jo hauria d'interpretar tots els papers femenins.

-I aquest teatre que heu escrit, com és?

-He procurat escriure un teatre testimonial de l'època que m'ha tocat viure. Això no vol dir que el que reflecti a les meves obres sigui una societat frustrada com es pensa que és la dels 50. Consider que la meua generació no és una excepció i no som més frustrats que altres. A mi ningú no em va posar traves fer el que volia, a ca meua m'animaren i en tenir ganes de fer coses una s'espavila. Particularment puc dir que no som d'una generació de blaies i tenc moltes amigues que fan feina fora de ca seva. El que no hi havia aquell temps era tanta permissibilitat de costums i diré més: quan jo era més jove podia passejar tota sola per qualsevol lloc i no passava res i avui això no es pot fer.

-Com a persona del teatre no us heu sentit apartada de la vostra societat?

-Crec que és una qüestió d'hora-ri. Acabam la segona funció bastant tard i després solem anar a prendre qualque cosa i a fer tertúlia perquè t'has de relaxar de la tensió de l'esce- na i ja et colgues tard i l'endemà dorms i la gent que fa una feina normal no pot fer aquesta vida.

-Es pot dir que formau part d'una generació d'actors?

-Més que una generació jo diria que som un grup perquè Cristina Valls em duia 20 anys. També hi havia la seva germana Catina i el seu germà Juanito que sabia fer riure al públic sense haver-li de fer passigolles; i també Xesc Forteza, l'únic que ha sabut viure del teatre, que s'ha pogut dedicar a ell com un professional i davant això jo dic: Chapeau!

-Tenc entès que també heu escrit novel·les?

-Sí, i les tenc publicades a Cuba. Això va ser una coincidència perquè va venir un senyor de Cuba i va contactar amb una amiga meua que em va oferir publicar. Així va ser com li vaig donar el manuscrit de Mármol en llamas. No sé si s'ha reeditat perquè quan la revolució castrista vaig perdre el contacte amb aquest senyor.

-Novel·lista, actriu, poeta, no us heu atrevit mai a cantar?

-No hi ha manera. No en sé, i ho he provat moltes vegades. El meu amor per la música l'he exercit d'una altra manera. Som membre de l'Associació d'Amics de l'Òpera i em sap greu que no se'n pugui veure més a Mallorca. Solia assistir a la temporada d'òpera del Líric i un temps tenguérem una companyia d'òpera mallorquina que ho feia molt bé.

-Però l'òpera és cara...

-No més que qualsevol concert de pop o rock. A mi m'agradava tant l'òpera que quan estudiava a Barcelona, i no tenia massa diners, me n'anava al Liceu i em comprava una entrada per estar al passadís.

-És estrany que anàssiu a estudiar a Barcelona aquell temps.

-Això ho he d'agrar a ma mare que m'animà sempre i a la meua mestra, Margalida Ceron, que m'ensenyà a estimar l'art. Era mestre d'escola, de la Normal i de música, i em va seguir en tota la meua escolarització. Crec que les que estudiàrem amb ella estam unides de qualque manera.

Catalina Valls ha insistit per mostrar-se com una persona que no se sent frustrada, i diu que li faria molta il·lusió pilotar un avió i que només té por d'una cosa: de no saber entendre els temps que vendran. ■

Oms, 50-b P. O. Box 696
07003 PALMA DE MALLORCA
Balears

Carles III, 2-b
EIVISSA
Balears

Plaça del Príncep, 4
MAÓ - MENORCA
Balears

Tels. (9)71/71 13 46* - 72 38 42*
Tx. 68705 - 68714 bima E

Tels. (9)71/31 24 72 - 27
Tx. 69318 - 69015 bima E

Tel. (9)71/36 70 13
Telèx 69434 bima E

RETALLS FORANS

MOLTES CANDIDATURES

218 candidatures per a 52 ajuntaments

153 candidats es disputen a Calvià els 17 escons de regidor disponibles (Foto arxiu U.H.)

Les revistes foranes durant aquestes darreres setmanes han anat reblides d'informacions, entrevistes, articles d'opinió sobre candidats als seus respectius ajuntaments. La campanya pre-electoral també arriba a les revistes dels pobles mallorquins, d'altra part durant tot el mes de maig, la presència de notícies polítiques ha augmentat, i amb l'inici de la campanya electoral: els partits polítics han omplert de publicitat les seves planes. Algunes revistes han fet dossier especial sobre eleccions, algunes d'aquestes taules rodones públiques i fins i tot enquestes de tendència de vot -com és el cas de 7Setmanari de Manacor i Coanegra de Santa Maria del Camí-. En aquest sentit les televisions i ràdios locals també han contribuït a informar més als ciutadans forans.

UN PANORAMA POLÍTIC MÉS DIVERS

El nombre de candidatures presentades a aquestes eleccions municipals ha augmentat referent a les passades d'abril de 1983. Sobretot per la major presència i diversitat de candidatures d'ideologia conserva-

dora, com són AP, PDP, UM, i CDS, al 83 el CDS es presentà a pocs ajuntaments, i el PDP anava coal·ligat amb AP. També hi ha hagut una expansió del PSOE, PSM i d'EU.

PARTIT

Alianza Popular (AP).....	49
Partido Socialista Obrero Español.....	36
Unió Mallorquina (UM).....	35
Centro Democrático Social (CDS).....	25
Partit Socialista de Mallorca (PSM-EN).....	17
Partido Demócrata Popular (PDP).....	15
Esquerra Unida (EU).....	11
Candidatures Independents.....	30

LES CANDIDATURES INDEPENDENTS

Es presenten 30 candidatures independents, sempre directament o indirectament vinculades amb alguna de les forces polítiques que es presenten a les eleccions autonòmiques. El ventall ideològic de les candidatures independents és molt ampla. El cas de Bunyola és el més insòlit amb 4 candidatures independents de les 7 que es presenten. A Andratx se'n presenten 3, i municipis amb dues opcions independents són Manacor, Petra i Sencelles.

Pel que fa a les curiositats electorals, cal esmentar el Partido Radical Balear que es presenta a l'ajuntament de Calvià, amb una campanya d'uns quants milions de pessetes. La presència d'una candidatura Nacional Sindicalistas Alcudienses, després de 12 anys de democràcia, demostra que encara hi ha defensors de l'època anterior. I una candidatura irònica i simpàtica a l'ajuntament de Felanitx, que afirma no tenir programa, autodenominada "Perquè som joves. Coloms a la sala", PSM.

ELS AJUNTAMENTS I LES CANDIDATURES

Pel que fa als municipis amb més candidatures en proporció als escons a cobrir, cal destacar Calvià amb 9 candidatures per a 17 escons, seguit de Manacor amb 8. Municipis amb 7 candidatures, Lluçmajor per a 17, Porreres i Alcúdia per a 13 i Sant Llorenç i Bunyola per a 11.

Dels municipis amb 6 candidatures podem destacar, Inca per a 21, Sóller per a 17, Andratx per a 13, Santa Maria per a 11, Santa Margalida per a 13.

Hi ha una gran majoria de municipis amb 4 candidatures. Dels pobles petits, destaquen Sant Joan amb 5 per a 9 escons, Llorito amb 600 electors 5 per a 7 escons, Deià que compta amb 400 electors té 4 candidatures per a 7 escons, ajuntaments que possiblement hagin de recórrer als pactes per a la governabilitat municipal.

La tònica general als distints pobles és de major nombre de candidatures. Excepte Banyalbufar amb una candidatura d'UM, Consell i Estellencs amb candidatura d'AP, 3 ajuntaments que ja tenen majoria absoluta. El mapa polític forà del 83 estava repartit bàsicament entre AP i UM, enguany pot variar ferm, sobretot hi haurà una gran diversitat de pactes electorals per governar, que com se sap als pobles a vegades -en aquest aspecte- passen coses molt curioses, fins i tot increïbles o divertides. ■

EDITORIAL

DAVANT LES ELECCIONS

A les properes eleccions del dia 10 de juny els electors de les illes Balears eligiran els seus representants als ajuntaments, als Consells Insulars i al Parlament Balear, i, per primera vegada, al Parlament Europeu.

Davant aquesta circumstància l'Obra Cultural Balear, com a entitat cívica i cultural, representativa, pluralista i nacional, vol donar a conèixer la seva posició, perquè sigui un element de reflexió per al votant de les illes Balears. En aquest sentit, considerem bàsics i irrenunciables els següents punts:

- La vertebració de l'autonomia dins el teixit social illenc que fomenti la consciència nacional dels pobles de les illes Balears i potencii totes les institucions d'autogovern.

- L'ampliació del sostre competencial que marca l'Estatut d'Autonomia de les illes i de totes les possibilitats d'autogovern; en aquest context considerem fonamental i bàsic obtenir les màximes competències en tots els aspectes i perspectives, i a través dels mecanismes legals prevists.

- La consolidació d'un Parlament arrelat, representatiu i autèntic portaveu de tots els grups socials de les Balears i dels problemes illencs més significatius i importants.

- La potenciació dels Consells Insulars al màxim de les possibilitats estatutàries i constitucionals, de forma progressiva, equilibrada i eficaç.

- La posada en marxa dels mecanismes legals i estatutaris que desenvolupin la col.laboració institucional entre les comunitats autònomes dels Països Catalans.

- La realització d'una política lingüística que faci del català, com a llengua pròpia de les illes Balears, la llengua comuna i d'ús normal de tots els habitants i institucions de les illes, tant en la vida pública com en la vida social.

- La potenciació de l'ensenyament en català a totes les escoles i els nivells del sistema educatiu de les illes Balears, amb l'objectiu d'aconseguir una escola mallorquina, menorquina, eivissenca i formenterenga participativa i de qualitat.

- La realització d'una política de mitjans de comunicació social que possibiliti que la llengua catalana sigui el vehicle normal d'expressió i de comunicació en tots els àmbits informatius públics i privats.

- La construcció d'una infraestructura cultural que doni resposta als dèficits existents a tots els camps de la cultura -música, teatre, museus, biblioteques ...- i a través de la col.laboració entre totes les administracions il·lenques, que hauria de convertir-se en un pacte cultural.

- La potenciació, dins el context de la construcció europea, de l'Europa dels Pobles i de les Nacions.

En definitiva aquestes eleccions han de significar un pas endavant dins la perspectiva de la reconstrucció nacional i cultural de les illes Balears. ■

ELECCIONS '87

DEBAT SOBRE POLÍTICA CULTURAL I LINGÜÍSTICA

Moderat per Climent Picornell, Voltor3, i a través del circuit de TV3, va emetre un debat sobre política cultural i lingüística, de cara a la propera contesa electoral del 10 de juny.

A continuació oferim una síntesi de les intervencions dels diferents ponents: Bernat Trias (CDS), Josep Vilchez (EU), Maria Antònia Munar (UM), Josep Moll (FSB-PSOE), Jaume Ensenyat (PDP), Gabriel Godino (AP) i Damià Pons (PSM-EN).

Moments abans de l'inici del debat que oferí VOLTOR3 (Foto F. Amengual)

BALANÇ

AP.- "Al principi fou bastant difícil per tot l'assumpte d'assumir les competències." ... "No volem una política cultural imposada per les institucions. La cultura és l'expressió vital d'un poble i ha de sortir de la mateixa societat. L'acció de les institucions ha de sortir de la mateixa societat." ... "La política cultural d'AP s'ha d'entendre a llarg termini."

UM.- "Hem intentat que a cada municipi de Mallorca hi hagi una biblioteca, un casal de cultura." ... "Hem començat la col·lecció *Biblioteca bàsica de Mallorca* i hem portat a terme una política de normalització lingüística a través de les escoles i els diferents mitjans de comunicació."

PSOE.- "Hi ha hagut una descoordinació total entre les diferents institucions." ... "S'esperava amb molt d'interès la política cultural, però tant el Consell com el Govern han fet les coses bastant malament."

PSM.- "La gestió ha estat negativa. El Govern no ha tengut com a objectiu primordial el tema de la Cultura. Tampoc no se li ha donat prioritat legislativa." ... "El Govern ha estat format per persones que anys enrere renunciaren a la nostra cultura. Per tant, gestionar una cosa en la qual no es creu és fer-ho sense ganes." ... "Quant a la qüestió legislativa, s'ha legislat amb molt de retard. L'exemple estaria en la pròpia Llei de Normalització Lingüística." ... "S'ha seguit una política de resultats quantitatius." ... "(...) més que biblioteques, diria, que s'han creat magatzems de llibres."

PDP.- "No només hem de mirar el que no s'ha fet sinó el que s'ha fet, com la restauració dels vells palaus de Palma, per posar un exemple." ... "També el que l'Ajuntament de Palma sigui socialista ha fet que els resultats no es vegin tant." ... "Quant al CIM s'han fet moltes coses, però algunes han estat inútils i amb manca total d'imaginació."

CDS.- "Sembla que s'ha realitzat una tasca d'urbanistes i d'arquitectes: construir edificis, per exemple. Però no una tasca de gent preocupada per la Cultura i amb un projecte polític."

EU.- "Crec que s'han perdut quatre anys. La nostra Cultura està en una situació d'emergència, la qual requereix una situació d'emergència." ... "No ha existit voluntat política. Un exemple pràctic és el cas de VOLTOR3: la recepció de TV3 hauria de ser un fet assumit per les institucions." ... "L'actuació també deixa molt que desitjar, fins i tot a l'Ajuntament." ... "Jo em demano: Com volem fer la modernització de la Cultura, des del castellà o des del català?" ... "Qualificaria de dramàtic el que ha passat al llarg d'aquests quatre anys."

AP.- "El Govern ha intentat evitar possibles enfrontaments entre institucions." ... "Un Govern no pot enganyar l'electorat que l'ha portat a governar. No es pot anar en contra de la pròpia ideologia."

Gabriel Godino i Damià Pons Pons als estudis de VOLTOR3 (Foto F. Amengual)

UM.- "És bàsica una autonomia total."

PSOE.- "La preocupació d'AP per evitar enfrontaments ha fet que actuàs a la defensiva. I en un moment en el qual no hi ha una demanda, s'ha de donar un impuls inicial, s'han de fer ofertes. Això és dirigisme, és complir una funció. Com que no s'ha fet, podem dir que no hi ha hagut un relançament cultural."

PSM.- "Voldria recordar que dins estats totalment democràtics, existeixen legislacions clarament intervencionistes a l'hora de fomentar cultures minoritzades. Tot és un problema de tenir clara quina és la situació de la nostra Cultura pròpia. "... "El propi Estatut estableix l'intervencionisme a l'hora de protegir la nostra Cultura. "... "Per primera vegada en la història, tenim una societat civil creativa i sensibilitzada. I el Govern no n'ha fet gaire cas."

PDP.- "Si la nostra política cultural ha d'estar sotmesa a les oscil·lacions polítiques, ens anirà malament. Si no aconseguim que la Cultura es desenvolupi en una pluralitat ideològica, no hi ha res a fer. "... "Hem d'assumir uns principis per sobre les ideologies i tirar endavant."

EU.- "Seguint els consells d'AP ens passarà com a la selva: se salvarà el més fort, és a dir, el castellà. Crec que s'ha de dirigir la Cultura. La neutralitat de la Cultura és una falsedat. "... "El concepte de Cultura Popular sempre ha estat un concepte d'esquerres; així com el de Cultura d'élite ho ha estat de dretes. "... "La Cultura no és una cosa sense sexe."

PSOE.- "Amb la Cultura s'ha d'aconseguir que el poble la demani. És aquesta la tasca de les institucions. "... "La credibilitat del PSOE quant a la defensa de la nostra Cultura és fora de la Cultura."

José Vilchez, Jaume Ensenyat en un moment del debat (Foto F. Amengual)

CDS.- "Les competències en educació són fonamentals. Per altra banda cal pensar en l'esport com a part de la Cultura."

PSM.- "La Cultura no és un acte espontani sinó un fet industrial; i estic parlant a les darreries del segle XX. Per tant, deixar d'intervenir és fer que ens arribin cultures foranes i ens dominin. "... "La inexistència d'una política que contempli el fet lingüístic és greu. I no sembla que hi hagi camins que ens hi portin."

EDUCACIÓ

UM.- "Aquesta és l'única C.A. amb llengua pròpia sense competències en educació."

AP.- "Hi ha hagut intents per part del parlament autònom d'aconseguir aquestes competències, però per part del Ministeri no s'ha aconseguit res."

PSM.- "S'ha utilitzat, com a disculpa, el joc del ping-pong. Per altra banda tampoc no s'ha començat a treballar per quan venguin aquestes competències. "... "Els temes d'ensenyament en i del català s'han tractat sense responsabilitat."

PSOE.- "No té sentit donar competències si no se saben manejar."

EU.- "No hi ha voluntat política de transferir les competències en matèria d'educació."

CDS.- "Seria desastrós que la política educativa ens vengués condicionada pels partits de torn. "... "Un projecte d'escola participativa no pot excloure el tema lingüístic."

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

EU.- "La normalització lingüística és una eina important i és tasca del Govern dur-la a terme."

UM.- "S'ha de dur a terme la Llei de Normalització Lingüística i no serà possible si no hi ha competències educatives i partides econòmiques."

PSOE.- "La Llei de Normalització es farà bé si el Govern té voluntat."

AP.- "La Llei que tenim és consensuada. "... "Tenim voluntat política."

PSM.- "La situació és tan greu que s'han de prendre mesures fortes. És decisiva també l'oferta de mitjans de comunicació en català."

PDP.- "S'ha d'impulsar, des del parvulari fins a la Universitat l'ensenyament del ien català." ■

(Transcrit per Miquel Lladó i Pere Estelrich)

QUATRE ANYS DE MÚSICA (?)

BARTOMEU DE SOU

El títol, una mica exagerat, vol fer referència a les activitats musicals portades a terme al llarg d'aquests darrers quatre anys "autònoms" per les diferents institucions oficials: Govern Balear, Consell Insular de Mallorca i Ajuntament de Palma. (Podríem haver-hi aficat alguns altres ajuntaments que també han dedicat atenció al fet musical, però per conveniències de temps i d'espai ens hem limitat a avaluar el de Palma).

El títol li ve gran a l'escrit, ja que no és precisament la Música l'activitat cultural més destacable portada a terme per aquests organismes. La Música continua sent una assignatura pendent. La conscienciació que alguns esperàvem (ingenus que som), encara no ha arribat. I què hi farem?

GOVERN BALEAR

L'activitat musical del Govern Autonòmic es pot dir que ha estat totalment en mans de la Conselleria de Cultura, i, dins aquesta, dirigida des de la Secretaria General Tècnica.

El qualificatiu per resumir aquests quatre anys seria el de l'espectacularitat. La Conselleria ha confiat molt en un tipus d'esdeveniments de gran categoria musical: els anomenats "concerts estrella" han portat a Mallorca orquestres simfòniques i de cambra, així com solistes de prestigi internacional. I Musici, I Solisti Veneti, Saint Martin in the fields, Josep Carreres, Aldo Ciccolini, N. Magaloff... i molts d'altres conjunts i intèrprets de renom, han actuat a l'Auditori.

En aquest aspecte, la Conselleria ha intentat iniciar unes pseudo-temporades de concerts.

Quant a publicacions, han aparegut sota el seu suport alguns volums relacionats amb la Música a les illes, així com també alguns enregistraments. No podem deixar de banda la creació d'una xarxa d'escoles de Música, la qual servirà per sumar esforços entre els diferents pobles, i descentralitzarà la massificació del Conservatori.

Hem de destacar també l'estrena del *Rèquiem* de Torrandell, a càrrec de l'Orquestra i Cors Nacionals d'Espanya.

Ha quedat, però, sense resoldre el tema "Conservatori". La seva reforma clama al cel. De cada vegada més, el centre entra dins una roda que podem qualificar de caòtica. El Conservatori i l'ajuda institucional a l'Orquestra Ciutat de Palma, han quedat pendents al llarg d'aquests quatre anys. Serà, sens dubte, la qüestió més urgent a resoldre pel proper Govern.

Antoni Torrandell de qui la Conselleria de Cultura patrocinà l'estrena del *Rèquiem*

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Les competències del Consell Insular, en temes culturals, no estan del tot definides. De fet, en alguns moments ha semblat com si hi hagués establert una lluita amb altres organismes, sobretot en qüestions de subvencions.

Les subvencions han estat el fort del Consell Insular de Mallorca. Ha donat suport econòmic a altres entitats (sobretot locals) per a l'organització de Festivals, Setmanes de Música, Mostres o Trobades...

La Federació de Corals de Mallorca s'ha beneficiat d'aquesta política, així com l'agrupació de Bandes de Música.

Per altra banda la creació de Cor del Teatre Principal ha estat va-

lorada de diferents maneres. Alguns hi han volgut veure maniobres polítiques i una manera de contentar un tipus molt concret de gent. Altres ho veuen com un punt important de gestió. Però, el que és veritat és que el Teatre Principal ha funcionat malament, pel que fa a la Música. Per una banda la seva acústica no és de l'adequada, i per l'altra la direcció pot qualificar-se de dolenta. Salvant pels pèls l'òpera *Il Trovatore*, els altres muntatges han estat de mal gust, ridículs i d'ínfima categoria. Estic parlant de les sarsueles, per no anomenar *El Anillo de hierro*, espectacle realment deplorable.

AJUNTAMENT DE PALMA

Si descomptam els esforços econòmics que porta mantenir l'Orquestra Ciutat de Palma, poca és l'activitat del nostre Ajuntament quant a la Música anomenada "clàssica". Des de fa uns anys (dos) està organitzant una "Setmana de Música Clàssica", així com una "Setmana de Cant Coral". No està malament.

Però l'activitat musical de l'Ajuntament està abocada a un altre tipus de Música: el Jazz (amb un Festival anual), la Música popular i el Pop-Rock.

L'organització, ara, de pressa i mirant cap al 10 de juny, d'una òpera, no justifica el poc interès mostrat vers aquestes activitats. L'escenari, per l'Ajuntament de Palma, és encara només destinat al teatre.

En definitiva, creiem que els tres organismes han desaprofitat aquests anys. Sobretot quant a la creació d'una infraestructura, la qual donaria, d'aquí a uns anys, un benefici cultural gran. Però la política cerca uns altres tipus de rendibilitats més immediates. ■

ESGLÉSIA I COMUNITAT POLÍTICA

GABRIEL SEGUÍ TROBAT

INTRODUCCIÓ

El *Comunicat del Consell Diocesà de Pastoral de Mallorca* (1) davant les properes eleccions, amb data del 16 de maig d'enguany, és el darrer d'una sèrie de documents de l'Església mallorquina sobre la realitat política nostrada (2). És, per tant, inexacte, com s'ha dit, afirmar que aquest novell document és el primer que l'Església mallorquina publica sobre la comunitat política. El que és cert -i en això consisteix la novetat d'aquest comunicat- és que és la primera vegada que un document eclesial sobre la vida pública és redactat, a Mallorca, per un equip de laics prestigiosos i per un sol prevere (3) i que és discutit i assumit pel Consell Diocesà de Pastoral perquè, en efecte, els documents anteriors varen ser publicats pel bisbe, pel Consell Episcopal o pel Consell de Presbiteri.

Ara són, doncs, els laics qui, en un valuós exercici de democràcia interna dins l'Església, prenen la paraula, certament en comunió amb el bisbe i amb el presbiteri, per parlar sobre un àmbit de la realitat que els pertoca especialment perquè la seva tasca és estendre el Regne de Déu dins el món i contribuir al procés de construcció de la societat, amb esperit de servei, com diu el "Comunicat" en la Introducció.

Aquest document, així, neix de la lectura seriosa de la realitat i s'adreça "als cristians mallorquins i a tots quants vulguin escoltar-lo" per fer-los conèixer "el resultat de la seva seriosa reflexió sobre el moment polític actual" i per això el document no neix d'una reflexió apriorística sobre la realitat política ni del desig d'emmotllar-la a la voluntat de l'Església -com tenien els polítics d'esquerra-, sinó que beu de l'experiència quotidiana dels ponents i de tot el Consell de Pastoral, i de la voluntat de servir, no de dominar la societat. De totes maneres, aquest document s'ha fet públic entre la temença de l'esquerra, escalivada per l'actitud de l'Església durant bona part de la Dictadura, i entre les esperances de la dreta, que esperava treure'n suc.

L'Església mallorquina s'ha manifestat clarament davant les eleccions

Però el document vol fer una crida a l'enfortiment de la democràcia, de l'autonomia i de les seves institucions i no pretén servir cap opció política concreta, per benemèrita que sigui.

COMPROMÍS I ÈTICA COM A CLAUS DE L'ACCIÓ POLÍTICA

El compromís polític -de govern i de participació- amb la societat del nostre poble i un compromís ètic vessat en el servei de l'home són les claus que el "comunicat" postula per a una política endreçada.

Des d'aquest punt de vista, el Consell de Pastoral recorda el caràcter d'obligació de consciència que té el vot, de cara a estimular la participació dels cristians en la vida pública. Aquest és, probablement, el punt que més han destacat els mitjans de comunicació social perquè coincideix amb tot l'esforç polític per minvar la tradicional abstenció, fruit del desencís de bona part de l'electorat que ha perdut la il·lusió i les ganes de ser el motor del canvi polític. És des d'aquest punt de vista que s'ha d'entendre que no votar és "més aviat un pecat d'omissió" perquè qui no vota no participa en la construcció de la societat i de la democràcia; i en el cas d'una profunda discrepància amb totes les opcions polítiques, el document postula el vot en blanc, "després d'una seriosa reflexió i d'un profund estudi de les diferents candidatures i dels seus programes".

Però, com assenyala el document, no basta anar a votar, sinó que cal fer-ho en consciència i per això anima les comunitats cristianes a fer un "esforç de discerniment" que no supleix la reflexió personal.

Tot això és molt important i és un suport decidit a la democràcia i a la llibertat, però també l'és el fet d'afirmar que "el nostre vot no pot estar supeditat a una identificació al cent per cent amb el programa d'un partit" i que "cap partit pot pretendre monopolitzar el vot dels cristians". Amb això, l'Església mallorquina fuig com de la pesta -alligonada per mals glops passats- d'afavorir determinades opcions polítiques i fa, en canvi, una opció clara de disputa ideològica, ben en la línia del Concili Vaticà II i del recent document de la Conferència Episcopal Espanyola, *Los cristianos en la vida pública*.

Ara bé, el document, fidel al Magisteri, no deixa de recordar que hi ha criteris que un cristià ha de valorar a l'hora d'entendre el seu vot: la defensa de la dignitat de la persona des de tots els punts de vista; el bé comú; l'atenció als més necessitats; la lluita per la nostra cultura; la defensa de la natura i la justa distribució de la riquesa, sense que tampoc hi manqui la valoració de la capacitat i l'entrega dels candidats més enllà de la propaganda i de les promeses mal fonamentades.

Aquest document, però, és molt més profund del que sembla: al capdavant, hi glateixen els grans pro-

blemrs de la nostra comunitat política: falses esperances; insuficient autogovern; obstrucció política a causa dels interessos partidistes; descendent de la qualitat de vida per la destrucció de la natura; augment de la pobresa i de la marginació; pèrdua de confiança en les institucions...

CONCLUSIONS

De la lectura d'aquest document, podem extreure'n aquestes conclusions:

-L'Església de Mallorca dona suport a l'activitat política com a tasca de servir la societat en democràcia i en autonomia i anima els cristians a participar-hi com a tasca de construcció el Regne de Déu.

-Les comunitats cristianes han de fer un esforç de discerniment i han de ser un àmbit i un exemple "de convivència, de germanor, de tolerància i de treball conjunt".

-Els cristians tenen com a obligació de consciència votar reflexivament i en llibertat, tot atenent el grau de compromís ètic i de possibilitats d'acció de les distintes opcions polítiques.

-Cap opció política no és identificable totalment amb el cristianisme i per això ningú no té dret a voler monopolitzar el vot dels cristians ni del suport de l'Església.

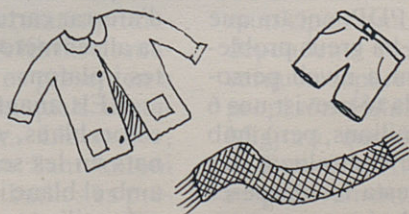
-Els laics són els protagonistes específics en la tasca de construir "un món més just i més humà".

(1) El Consell Diocesà de Pastoral és un òrgan eclesial que, amb majoria de laics, marca les línies de l'acció de l'Església juntament amb el Consell Episcopal, format pels quatre vicaris episcopals amb el bisbe, i amb el Consell de Presbiteri, format pels representants dels preveres. El Consell de Pastoral és un organisme que va ser instaurat pel Concili Vaticà II.

(2) *Iglesia y participación política* (febrer 1977); *vant la Constitució* (març 1978); *L'Església de Mallorca davant les noves realitats polítiques del nostre poble* (maig 1978); i *Los cristianos ante el Referendum Constitucional* (desembre de 1978).

(3) Sr. Joan Vidal, advocat i ex-professor de dret de la UIB, Sr. Miquel A. Llauger, arquitecte i delegat provincial del MOPU; Sr. Bartomeu Morey, de Càritas Diocesana; i Mn. Miquel Ambrós. ■

PETITS
INFANTS

roba per a nins i nines

C/ Born, s/n. INCA

PERFORMANCE

GILDA

GABRIEL JANER MANILA

Rita Hayworth ha mort, oficialment boja de solemnitat, en un hospital de Nova York, perduda la memòria, oblidats els records. L'actriu, que s'havia casat en cinc ocasions al llarg de la vida, fa temps va contestar a un periodista que li preguntava la causa per la qual s'havia casat tantes vegades:

Molts d'homes creien que es casaven amb Gilda, però es despertaven amb mi.

Va ser, segurament a causa de la pel·lícula *Gilda* de King Vidor, un dels mites eròtics més importants de la història del cinema; fou durant anys la sex-símbol que Hollywood, la gran fàbrica de somnis, ens proposava.

Vaig veure-la, la pel·lícula *Gilda*, amb més de deu anys de retard, vers el final de la dècada dels cinquanta. Llavors, encara es considerava un film perillós. Perdut en la tenebra de la sala, vaig convertir-me en l'amant obscur d'aquella dona bella, vulnerable, misteriosa. Lentament anava despullant-se d'uns guants negres i cantava, mentre els colzes suggerien la imatge d'uns genolls terriblement ocults i blancs.

Després, la bufetada solemne que etzibava a Glenn Ford despertava el nostre masclisme fins a convertir-se, qui sap, en una penetració simbòlica, violenta, la bufetada.

Precoçment envellida, Rita Hayworth acaba de morir, la memòria perduda. La premsa ha dit que feia temps que tan sols no coneixia la seva filla, la princesa Yasmin Aga Khan. ■

RADIOGRAFIA A LES ELECCIONS

FRANCESC FARRE

El proper dia 10 de juny tres cites electorals per més de mig milió d'illencs en edat de votar: Parlament Europeu, el fet de ser una circumscriptió única pertot l'estat restarà presència Balear a Estrasburg. Una sola candidatura pròpia de les Illes, Unió Mallorquina mentre que la resta participen coaligats amb altres partits, com és el cas del PSM, o en àmbit estatal com PSOE, AP, CDS o PDP. Pel nombre de vots necessaris i la situació en les llistes dels candidats illencs, podria donar-se el cas que tan sols José María Lafuente tornés a ser eurodiputat.

A les eleccions autonòmiques estrenem Llei electoral passant la composició del Parlament Balear de 54 a 59 diputats. En total 20 candidatures repartides a les 4 circumscripcions (Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera) que corresponen a 9 partits o coalicions diferents. Tres es presenten a totes: Alianza Popular en coalició amb el Partido Liberal, PSOE i CDS. Esquerra Unida es presenta a tres, si bé a Menorca va en coalició amb el PSM, que tan sols es presenta en aquesta illa i a Mallorca. Unió Mallorquina, PDP, PTE-Unidad Comunista i VIA (Vida i Autonomia) es presenten sols a Mallorca.

A les eleccions municipals, més de 3.600 persones integrades en 286 candidatures lluitaran per aconseguir algun dels 808 llocs de regidor per renovar els 66 municipis que formen les Balears. Als partits ja anomenats cal afegir a les municipals 39 candidatures independents i partits que es presenten a un sol municipi: Partit Humanista i PTE-Unidad Comunista a Palma; el Partido Radical, S'Unió Calvianera i Gente del Pueblo a Calvià, i el Nacional Sindicalista a Alcúdia.

ESTRATÈGIES DE PROPAGANDA

Els partits que pugnen a l'àmbit autonòmic utilitzen diverses estratègies per aconseguir els vots de l'electorat. A nivell econòmic, el PSOE té el pressupost més elevat: entre 35 i 40 milions de pessetes. També molt

M.A. Munar membre clau dins Unió Mallorquina (Foto arxiu U.H.)

alt és el d'Alianza Popular amb 30 milions i Unió Mallorquina amb 22 milions. Les xifres davallen als 10 milions al PSM i el PDP, encara que en aquest darrer hi ha greus problemes de finançament a nivell personal. Esquerra Unida té previst uns 6 milions i el CDS 5 milions, però amb el suport econòmic centralitzat des de Madrid. A la resta les despeses són més baixes, VIA té previst gastar tan sols 300 mil pessetes. El finançament és variat, utilitzant-se sobretot préstecs i fons propis.

Els cartells tenen una majoritària presentació gràfica de fotografies en primer pla dels candidats, Triay i Aguiló PSOE, Cañellas i Fageda A.P. o Jeroni Albertí Unió Mallorquina. El CDS utilitza essencialment la imatge del seu líder estatal Adolfo Suárez, i Esquerra Unida utilitza

molts cartells sense fotografies jugant amb una frase d'una coneguda cançó d'Ana Belén. El PSM defuig d'aferrar cartells a les parets, i utilitza altres mètodes de colocar pancartes i plafons.

Els anagrames dels partits i els colors blaus, verds i vermells, combinats en les seves diverses tonalitats amb el blanc i el negre són els colors més utilitzats entre tots els partits.

DADES SIGNIFICATIVES

Segons les enquestes i les expectatives de vot, sembla que cap partit podrà governar amb majoria absoluta al Consolat de Mar. Tant socialistes com conservadors podrien haver de necessitar el suport d'altres partits per poder comandar. Unió Mallorquina i el PSM possiblement mantindran la seva presència al Par-

Aguiló per Aguiló ... (Foto arxiu U.H.)

lament i un altre partit que podria ser parlamentari és el CDS.

El que ja és segur són les notables absències de consellers actuals en la propera legislatura, 8 dels 13 membres del Govern Cañellas no es presenten a les eleccions, són els consellers Jaume Cladera, Jeroni Sáiz, Francesc Font, Gabriel Oliver, Joan Simarro, Jaume Llompart, Cristòfol Soler i el conseller sense cartera Josep Alles. Tampoc a les files conservadores no es presenten a les eleccions l'actual president del Parlament Antoni Cirerol, el del Consell Insular de les Pitiüses Cosme Vidal, ni la secretària primera Catalina Enseñat. A les llistes municipals 11 batlles no es presenten a la reelecció, entre els quals destaquen els d'Andratx, Lluçmajor, Artà, Pollença, Eivissa, Sant Antoni o Formentera. Altres batlles es presenten a la reelecció en altres partits, són independents, com és el cas de Felanitx i Porreres. I un altre és el cas de persones destacades en altres àmbits, com el director general de joventut Sebastià Roig, que volen ser batlles de Campos i Santa Maria, respectivament.

A les eleccions municipals AP i el PSOE són els que més candidatures presenten (62 i 51) entre els municipis illencs. Els socialites no es

presenten a La Pobla, Valldemossa, Sencelles, Sineu,... A Petra no hi ha candidatura del PSOE ni d'AP, Unió Mallorquina tampoc no es presenta a La Pobla, ni a Felanitx, Campos, Artà ni a Sineu. El PSM tampoc no ho fa a Manacor, ni a Pollença, Alcúdia, Campos ni a Andratx, població on tampoc no es presenta el CDS així com tampoc no ho fa a Felanitx ni a Porreres. A tres municipis les eleccions no produiran canvi de batlle, ja que hi ha candidatura única, és el cas de Banyalbufar amb Unió Mallorquina i d'Estellencs i Consell amb AP. Unes eleccions municipals amb 39 candidatures independents i en què 3 poblacions cerquen suport per tenir ajuntament propi són: Palmanyola, L'Arracó i el Migjorn, que desitgen la segregació de Bunyola, Andratx i El Mercadal, respectivament.

LA PRESENCIA DE LES DONES: TAN SOLS SIMBOLICA

La participació d'un 6% de les dones a les nostres institucions no augmentarà amb aquestes eleccions. El nom de Maria Antònia Munar és una excepció, fins i tot dins el seu

partit. De 3 dones que eren al Parlament, dues no es presenten a la reelecció, són la socialista Marita Frau i la conservadora Catalina Enseñat. De 400 candidats al Parlament 73 són dones, però poques estan situades en llocs amb possibilitats de sortir elegides o estan en partits que difícilment tindran un escó, és el cas de 26 dones a les llistes del PTE-UC i VIA. Sembla que només Maria Antònia Munar, nombre 2 d'Unió Mallorquina, té quasi assegurada la presència parlamentària. També tenen possibilitats Maria Antònia Aleñar, nombre 3 del CDS, Teresa Riera al 13 del PSOE o Joana Vidal al 14 d'AP, totes per Mallorca. Més difícil ho tenen Paula Guillem al 4 del PSOE per Eivissa, Margarita Mercadal al 4 del CDS per Menorca o Francisca Ferragut del Partido Liberal, al 19 per Mallorca. Sols una candidatura autonòmica és encapçalada per una dona, es tracta de Maria de las Cruces González en el PTE-Unidad Comunista. A les municipals passa el mateix, de 3.663 candidats, 565 són dones (un 15%), i tant sols 13 encapçalen una llista per a batlle, només una amb possibilitats, l'única que ja és batlles de Costitx: Maria Antònia Munar. De la resta Maria Valls encapçala la llista del PDP a Ciutat, Maria Antònia Barcala la del Partido Radical a Calvià entre les més conegudes, i tenen alguna possibilitat de ser batlles Maria Antònia Colom del CDS a Sóller, Margarita Rosselló d'AP a Ariany, Rosa Maria Servera del PSOE a Artà, Susana Aranda del CDS a Sant Josep, Maria Vanrell d'Unió Mallorquina a Llorito, Rosa Fernández a Sencelles amb Unió Sensellera o Natividad Oterino del PSOE a Les Salines. La resta fins a 13 són del PSM a Algaida, d'una Candidatura Independent a Palmanyola i Margarita Ferrer del PDP a Manacor. Un pobre panorama que reflecteix l'estadística d'un total del 15% de dones candidates que van entre el 28% que presenta el PSM i el 10 i el 11% de dones que presenten Unió Mallorquina i Alianza Popular a les seves llistes. Els socialistes presenten un 15% i el CDS un 17%. Tampoc les candidatures independents no salven el panorama recollint el 15% de mitjana de dones a les seves candidatures. Només a la candidatura socialista de Llorito hi ha més dones que homes. Unes xifres que col·loquen les dones com a símbols testimonials a les candidatures per al proper 10 de juny. ■

Sebastià Serra, candidat núm. 1 a les llistes autonòmiques
del grup nacionalista, EN-PSM

DESPERTAR LA SOLIDARITAT I REPARTIR EL TREBALL

Va nèixer fa 37 anys a Son Ferriol, pla de Sant Jordi. Actualment és professor d'Història a la Universitat de les Illes Balears. És secretari de política autonòmica, dins EN-PSM, on milita des de l'any 1975. És portaveu del grup Parlamentari EN-PSM des de 1983. Potser és l'home que més ha treballat en el Parlament i que més ha acumulat esmenes, rogaments i preguntes en el si del Parlament. Veure'l tan treballador fa suposar que el seu vot és una bona inversió ateses la rendibilitat d'aquest candidat. D'ell se'n siu "guanyador de batalles perdudes", i hom fa la impressió que no se'n cansarà mai.

L'honestetat de S. Serra fora de dubte (Foto arxiu U.H.)

-Quin és el balanç d'aquests quatre anys d'autonomia?

-Ha estat magre, tant la gestió del Govern, com la del Consell Insular de Mallorca. Per una banda no s'han exercit totes les possibilitats d'autogovern que preveu l'Estatut, que també és pobre. Nosaltres sempre hem defensat l'article 151 de la Constitució i que fos ampliat d'acord amb unes illes, amb una economia i uns espais naturals determinats, i una llengua i cultura pròpies que fan que tinguem unes característiques nacionals indubtables.

-Creieu que s'està avançant cap a una federalització de les Autonomies?

-Tal com està comandant aquesta gent del Govern Balear, no. El procés de federalització seria possible si es coordinàs la nostra autonomia amb la valenciana i la catalana, en tant que tenim una sèrie d'aspectes comuns. En primer lloc: culturals i lingüístics; i també, de medi ambient, com a mediterrani occidental, la problemàtica agrària comuna, així com també un desenvolupament industrial similar. Es podria encaminar i s'hauria de fer.

-Un any després de ser aprovada la Llei de Normalització Lingüística, creieu que la seva aplicació és correcta?

-Pràcticament, la llei és inèdita. No s'han complert cap dels seus apartats. Per a EN-PSM va ser un gran esforç aprovar aquesta llei. Nosaltres havíem presentat un text molt més radical, més avançat, que no va ser admès. Amb el consens, es va argumentar allò que "si ho aprovavem entre tots, s'acompliria la llei". Obviament, davant els resultats crec que no havíem ni d'haver entrat en converses, perquè el compliment

tant del Govern, com del CIM, d'aspectes com els mitjans de comunicació, d'ensenyament en català, de rotació de carrers o d'establiments, la llengua al carrer o a l'administració... presenten moltes mancances.

-I respecte al Govern Central, sobretot després de les declaracions del ministre Almúnia a Mallorca, que apuntaven cap a una paralització en la transferència de competències. Quina voluntat hi ha en tot això?

-Això va ser una actitud, des del meu parer, vergonyosa per part del senyor Almúnia. I el plantejament d'una ideologia reaccionària, pel que fa a la concepció de l'Estat de les Autonomies. Esper que a les Illes Balears, i no només des d'Esquerra Nacionalista-PSM, sinó des dels altres grups, encara que sucursalistes la majoria d'ells, s'hauran d'analitzar certs aspectes des d'aquí i plantejar-los a nivell d'Estat. S'imposa que facin una reflexió seriosa. Amb aquestes declaracions públiques del ministre Almúnia, ens haurem de reafirmar que la política del PSOE en termes autonòmics és ideològicament reaccionària i de pocs fets pràctics.

-En canvi d'altres autonomies, mitjançant els pactes han arribat a un sostre autonòmic més alt que les nostres illes?

-Al marge de vengudes del senyor Almúnia, el que més em preocupa és que a nivell d'estat no s'hagi imposat una dialèctica que sigui concedir unes autonomies estables al País Basc, Catalunya i Galícia, i a la resta situar-nos en cul de sac provincial, de descentralització administrativa, però sense un autogovern sòlid i seriós. Me preocupa que el Govern de la Generalitat de Catalunya hi jugui al seu favor amb alguns pactes implícits i d'altres explícits amb el Govern Central. Per exemple amb el tema del finançament de les Autonomies per cinc anys, pactada fonamentalment pel Conseller Culler i el seu equip amb el ministre d'Economia, Solchaga, Almúnia i etc. implica que a les Illes quedem en una situació difícil.

-Pel que fa a la nostra economia, creieu que el sector turístic seguirà determinant hegemonícamment la Mallorca de l'any 2000?

-Això depen del que decideixin els formenterencs, els eivissencs, els menorquins i els mallorquins. Per una banda el capitalisme internacional i la secretaria d'Estat del Turisme, pareix que ho tenen clar, que aquesta és l'única vertebració dins el món capitalista i de l'Europa Comu-

Al Parlament han prosperat algunes esmenes i projectes de llei del PSM-EN (Foto arxiu U.H.)

nitària, pel que fa a les VBalears. Hi ha moltes coses a fer, Menorca és un cas clar a preservar en el màxim, aquest tipus de colonització, per molt que el Mercat Comú o l'Administració Central apuntin el contrari. Crec que encara és possible lluitar per compaginar el sector turístic amb d'altres com la ramaderia, la pesca o la indústria.

-I respecte al tema de l'atur?

-L'atur juvenil és un dels principals problemes d'aquestes illes, sobretot a Mallorca i Eivissa, i més si tenim en compte els excedents de riquesa de la nostra societat. La banca té en aquests moments una acumulació de riquesa impressionant. Aleshores, el primer que intentam és crear una idea de solidaritat, de què els excedents creats a Balears s'inverteixin aquí. Fomentar la intervenció de l'Administració creant cooperatives, empreses mixtes amb capital privat i de la pròpia Comunitat Autònoma,

així com d'altres estrictament de la Comunitat Autònoma.

-En concret, quines?

-Per exemple, de gestió urbanística es pot perfectament crear una empresa de tipus públic. També es pot fomentar de forma correcta l'única empresa pública de la CA, que és SEFOBASA, serveis forestals de la CA de Balears, Societat Anònima. Així com millorar la promoció industrial i de comercialització dels productes, tant pel consum interior, com exterior. També creïm en el sector de ramaderia i pesca. Amb una bona Direcció General del Consum es podrien cuidar els productes autòctons. A Mallorca existeix un potencial important. L'ametlla, la indústria del torró i d'altres productes artesanals, amb una cuidada qualitat podrien ser perfectament industrialitzats pel sistema de cooperatives o bé de capital mixte. És necessària la solidaritat, per entendre que el treball s'ha de repartir més. ■

FIOL, LLIBRES

ANTICS I MODERNS

Oms, 45a / Tel. 72 14 28

Ciutat de Mallorca

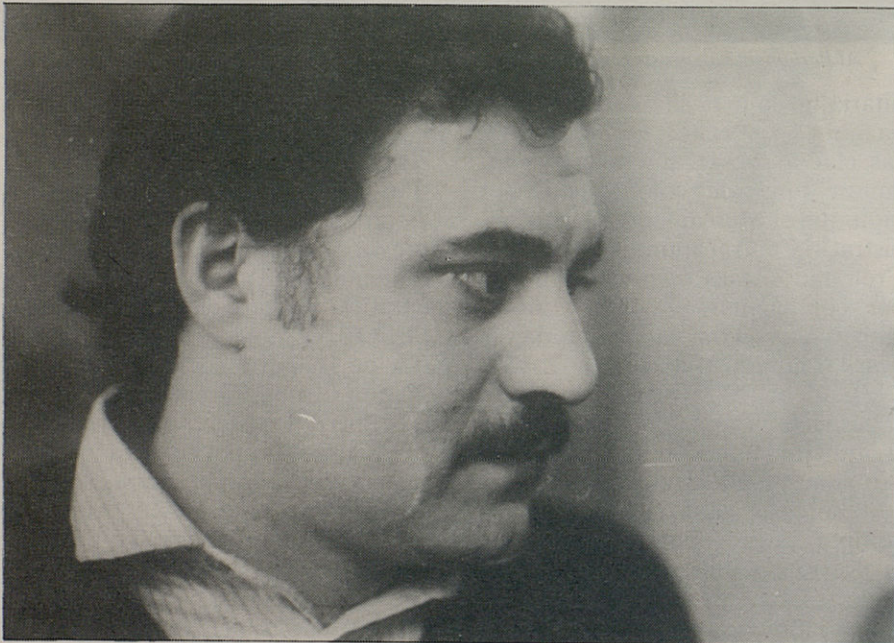
Xisco Quetglas encapçala les llistes autonòmiques pel CDS

DUR AL PAPER LA REFORMA ESTATUTÀRIA

A l'entrada de la seu del CDS es nota ambient de feina. Inevitablement les parets reproduïxen la figura d'Adolfo Suárez, el seu líder; al despatx del candidat a les autonòmiques ocupa un lloc ben visible sobre les prestatges.

Xisco Quetglas assumeix la política com un repte personal. Reconeix les satisfaccions i els sacrificis, però se sent realitzat a través de la política.

L'any 1982 es presentà sense èxit a les eleccions generals i l'any 1983 no sortí elegit a les autonòmiques. Actualment és economista i les enquestes li auguren un lloc en aquestes eleccions al Parlament.

Xisco Quetglas: "Desmentesc que al CDS hi hagi cap tipus de pacte" (Foto arxiu U.H.)

-Després de quatre anys d'autonomia, quin balanç es pot fer?

-Crec que en conjunt no és positiu. És decebedor. Els autonomistes no han vist materialitzats ni els processos de modernització, ni la recuperació de les seves senyes d'identitat. L'autonomia ha estat regida per gent que no creia en la projecció de la pròpia personalitat cap al futur, ni en la dinamització social. S'ha provincianitzat encara més, enlloc de donar una dimensió de futur i de país a la nostra comunitat. És gent que ha fet supervivència política, basada en el prebentisme i en la perpetuació dels privilegis.

-I en conseqüència...?

La manca d'aquesta concepció global ha duit implícita una manca de decisió a l'hora de demanar més competències, o en la reivindicació de l'Estatut i del seu compliment. I l'han incomplert, tant el Govern Central com el de la Comunitat Autònoma.

-La vostra campanya electoral

fa una especial incidència en el tema de la Reforma Estatutària. Com es du a la pràctica, a l'any 88?

-Al 88 es planteja la reforma estatutària, després dels cinc anys nosaltres som partidaris d'aprofitar l'ocasió per col·locar el nostre país en el lloc de les comunitats històriques que accediren a l'autonomia per l'article 151, amb un major nivell competencial.

-Això implica una forta reforma administrativa. Com es pot assolir a curt termini?

-És evident que el compliment d'això pot dur problemes. El que sí s'ha d'aconseguir és que quedi en lletres negres sobre blanc que el sòtil de la nostra autonomia sigui ben alt a l'any 88. Després el procés d'adaptació ja es pot fer d'una manera més pausada. Hem de pensar que l'assumpció de les competències de l'INSALUD signifiquen duplicar el pressupost de la C.A. Duplicar el nivell de competències és duplicar el nivell de maneig de duros. Per això

s'ha de tenir una Administració preparada. L'Autonomia no ha servit per institucionalitzar una estructura de govern, ni una administració que ho pugui assolir. Però el que nosaltres volem és que damunt el paper de l'Estatut quedi ben estipulat l'augment de competències.

-No obstant abans hem reconegut que no sempre es compleixen els papers?

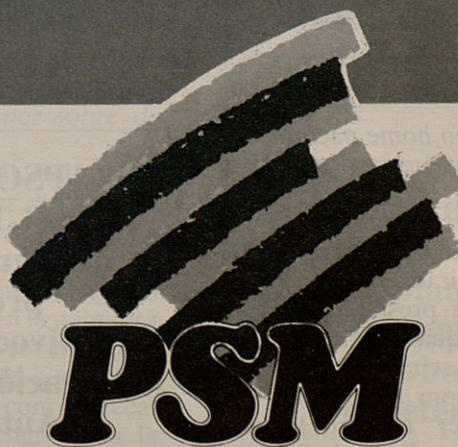
-Naturalment, és necessària l'actitud política de dur-ho a terme. No es poden acceptar actituds com la del Govern Central en matèria d'aigües. Jo som partidari de dur al Parlament una llei d'aigües. Si el Govern socialista la vol dur al Tribunal Constitucional, que li dugui. Jo estic segur que la guanyaríem nosaltres, perquè la competència és plena. S'ha de deixar escrit el que volem, però fer-la realitat d'una manera pausada. I aquest no és un tema de partit, sinó de tots.

-Davant aquestes eleccions s'especula sobre el paper del CDS, quant als pactes postelectorals. Quin paper jugarà el vostre partit que és com una frontissa entre tendències oposades?

-Nosaltres no tenim cap mena de priorismes. Ens presentem a unes eleccions per guanyar. I no ens fa por governar en minoria. Hi ha partits que això les fa molta de por, i jo crec que governar en minoria és molt sa per la vida democràtica dels pobles. El Parlament recupera la seva vitalitat. Si els resultats demostren que hi ha un càstig cap a una determinada opció, nosaltres no podem traïr el nostre votant i anar a la contra de la majoria. Ara bé desmentesc que al CDS hi hagi cap tipus de pacte. He tingut converses amb els representants de les forces polítiques, des del President de la Comunitat Autònoma als dirigents socialistes. Però no s'han de deduir conclusions errònies. ■

Sebastià Serra

AL PARLAMENT

ESQUERRA NACIONALISTA

la força necessària

JOSEP MOLL, ENTRE EL CENTRALISME I EL NACIONALISME

Segons ell, és nacionalista de tota la vida. Altres el bescanten i el tracten de venut al centralisme. Josep Moll Marquès, Secretari General de la FSB-PSOE, veu així, amb un realisme que sembla fortament tenyit de melangia, les qüestions relacionades amb l'antinòmia centralisme-nacionalisme i amb el possible augment del sòtil competencial de la nostra Comunitat Autònoma.

"Tots els partits són centralistes" (Foto arxiu U.H.)

Què hi fa un home nacionalista com vós a un partit centralista com el PSOE?

Em consider socialista, és a dir, una persona progressista, que vol ajudar a construir una societat lliure, justa i igualitària, presidida per la solidaritat, i en la qual per tant tothom pugui exercir el seu dret a realitzar-se plenament com a persona. Per contribuir a fer realitat aquests ideals, els partits polítics són l'instrument. I consider que l'instrument més adient i útil és el PSOE.

Però, com pot un nacionalista considerar instrument útil el PSOE, partit centralista?

Al meu entendre, per decidir el partit en el qual s'ha de militar cal constatar tres coses: si el partit t'accepta tal com ets, i per tant pots ser coherent i honest amb tu mateix; si et permet lluitar democràticament dins el partit per superar i corregir

"El PSOE és un partit federal, les resolucions dels seus congressos propugnen inequívocament la plena realització de l'Estat de les Autonomies"

les mancances que tu li vegis; i si té possibilitats reals de dur a terme el seu projecte polític, que en definitiva és el teu. Com que, aplicades al PSOE, em vaig poder respondre afirmativament aquestes tres preguntes, la meua militància em sembla radicalment lògica. I vist així, ni tan sols seria massa important que fos un partit centralista, perquè aquesta seria una de les mancances

que necessàriament s'anirien corregint amb el debat intern i a mesura que es realitzàs el projecte de progrés.

Així, doncs, vós no acceptau que el PSOE sigui un partit centralista?

No accept que les coses siguin tan senzilles que basti triar entre blanc o negre. I amb aquest tema s'està fent molta demagògia. S'ha arribat a dir que un partit d'àmbit estatal necessàriament és centralista. A mi em sembla ridícul voler definir un partit pel seu àmbit geogràfic d'actuació. Un partit es defineix per les seves declaracions programàtiques i per la seva actitud permanent. I el PSOE és un partit d'estructura federal, les resolucions dels seus Congressos propugnen inequívocament la plena realització de l'Estat de les Autonomies, i el seu funcionament es basa en la respectiva compe-

tència. A més, la democràcia interna assegura la participació de tots els nivells inferiors en la definició del projecte polític comú. Ara bé, un cop definit aquest projecte, un partit que mereixi aquest nom té l'obligació de defensar-lo amb coherència si vol tenir credibilitat davant els electors. Posem un exemple: la FSB-PSOE, tot exercint una de les seves competències, preconitza una enèrgica política de normalització del català. Imagini ara que a les nostres illes hi hagués una Agrupació Socialista disconforme amb aquesta política i que, després d'haver guanyat les eleccions municipals, el batlle socialista no sols es negàs a canviar els rètols dels carrers, sinó que sistemàticament posàs noms castellans als carrers nous. Com és natural, el partit no ho podria tolerar, i, per tal de mantenir la unitat del projecte polític socialista, hauria d'adoptar mesures disciplinàries contra tal batlle. Com que aquesta decisió l'hauria de prendre la FSB, caldria la possibilitat d'esqueixar-se les vestidures i acusar-la de centralista. Però això seria pura demagògia.

No ens voldreu fer creure que dins el PSOE ha desaparegut la mentalitat centralista?

Jo no us vull fer creure res, només estic intentant despullar de demagògia els arguments que se solen utilitzar contra el PSOE. Per altra banda, la mentalitat centralista no és dins el PSOE, sinó dins la nostra societat. Són massa anys de sucursalisme perquè puguin haver desaparegut els atavismes de "consultar la superioritat". En aquest sentit, tots els partits són centralistes, i fins i tot jo diria que el PSOE és el que ha avançat més en el camí de la vertadera autonomia interna, indispensable per assumir l'externa. Vós creieu, per exemple, que UM no és centralista? Si fins i tot les minúcies més ínfimes les han de consultar amb Palma, i si pot ser directament amb el senyor Albertí, millor!

Però una cosa és que el centre de decisió sigui Palma i l'altra és que sigui Madrid.

Això sí que no! I supòs que no ho anirà a contar als menorquins i eivissencs, això! El centralisme suposa que les decisions que afecten exclusivament a un àmbit determinat es prenen a un altre àmbit diferent sense tenir en compte la seva participació. Si això és així, el centralisme sempre és dolent, tant si el centre de decisió és Madrid com Palma.

Però vós no creieu que hi pot haver algú que digui que no accepta

"El PSOE és un partit d'estructura federal" (Foto arxiu U.H.)

cap nivell de decisió per sobre de Palma?

En tal cas, i a pesar de l'alèrgia que alguns senten per les definicions, el meu realisme m'obligaria a demanar que es concreti què vol dir això. Jo puc entendre que hi hagi qui prefereix mentenir-se en la nebulosa de la inconcreció i fins i tot en la confusió. També és possible que, a curt termini, això funcioni com a mecanisme per mantenir engrescada la gent. Però tard o d'hora, per simple procés de maduració intel·lectual, sorgeixen els interrogants que no es poden contestar només amb verbalismes més o menys radicals. En aquest cas concret, cal precisar si la no acceptació de cap nivell de decisió per sobre de Palma es refereix a les decisions que afecten exclusivament les nostres illes o si fa referència absolutament a totes les decisions que pugui prendre una comunitat políticament estructurada. Amb la prime-

"El govern Cañellas ha estat incapaç de resoldre amb eficàcia els problemes que s'han plantejat en la gestió de les matèries sobre les quals ha tengut competència"

ra interpretació estic totalment d'acord, i crec que anam avançant en el camí que ens durà a que sigui així. Quant a la segona interpretació, que suposa una absoluta llibertat de decisió també en les qüestions que afecten les nostres relacions amb altres comunitats estructurades políticament, em sembla evident que equival a fer un plantejament independentista.

Sembla que vós li tengueu por, a l'independentisme.

Això em fa recordar aquell acudit que descriu les tres etapes de la vida d'un home segons la seva actitud respecte de les dones: quan ets jove, t'agraden totes; quan t'enamores, només t'agrada una; i quan t'hi has casat, t'agraden totes menys una. Amb la por a l'independentisme passa una cosa semblant: primer no tens por de res; després, només t'interessa el teu somni, i tens por de tot el que et pot impedir veure'l realitzat a temps; més tard, tornes a no tenir por de res, excepte que el teu somni t'impedeixi veure la realitat i fer-la fructificar al màxim i treure'n tot el profit possible per fer progressar el teu poble.

Això em sona a resignació d'un que ha estat independentista.

Tots els nacionalistes hem estat independentistes. Però jo, desgraciadament per a mi, perquè això ho du l'edat, ja he arribat a la tercera etapa, i el que em preocupa no és l'independentisme de persones o d'organitzacions. El que em preocupa és el seu messianisme, que és font d'intolerància, i per tant no fa progressar el nostre poble. Em preocupa que, obsessionats per marcar distàncies respecte dels altres centres de decisió, se sostreguin a l'esforç de destriar quines són les qüestions que ens correspon resoldre a nosaltres, i de defensar amb fermesa, habilitat i flexibilitat aquesta distribució de poders, i cerquin el camí fàcil, però estèril, de la denúncia i la confrontació. I dic altres centres de decisió perquè cada vegada són més les decisions que no es prenen ni a Palma ni a Madrid, sinó a Brussel·les i a Estrasburg, per no parlar de Washington i Moscou. Són decisions que, com que afecten el conjunt d'Europa, ens afecten com a part que som d'aquest conjunt. A vegades ens afavoreixen, i a vegades afavoreixen altres parts del conjunt; però no per això voldríem deixar de formar-ne part.

Però no em negareu que l'ideal hauria estat poder decidir lliurement la nostra entrada, i tenir representació pròpia, i poder fer sentir directament la nostra veu.

Molt bé, d'acord. Absolutament d'acord. Però no podem estar capficats amb la que hauria pogut ser la nostra història i no ho ha estat. Ni podem cantar les glòries del nostre passat i del nostre poble, i al mateix temps condemnar-lo perquè no va ser capaç de conservar el que era nostre o, pitjor encara, donar tota la

responsabilitat del nostre destí a un altre o uns altres pobles, com si nosaltres no hi tenguéssim cap culpa. La nostra història és la que és, i no la podem canviar. El que sí podem és configurar el nostre futur a partir de l'assumpció activa i enèrgica de les possibilitats reals d'actuació, migrades o no, que ens ofereix el nostre present, definit per la Constitució de 1978 i l'Estatut d'Autonomia de 1983.

Vol dir això que, a parer vostre, amb l'Estatut d'Autonomia en tenim prou?

Això ho podem dir el dia que, desplegadas fins al màxim les potencialitats que conté l'Estatut, el nostre poble estigui en condicions de manifestar, d'acord amb la seva pròpia dinàmica social i política, si vol

“El govern autònom socialista es preocuparà d'ampliar les nostres competències”

anar més enllà o no. En aquests moments, dir que volem anar més enllà és simple voluntarisme, des del moment que la dinàmica social i política de la nostra societat ha comportat quatre anys de gestió d'un govern conservador que no ha estat capaç ni tan sols d'esgotar les possibilitats d'autogovern que preveu l'Estatut. Personalment crec que la Constitució es va elaborar en un moment difícil que només va permetre fixar un marc jurídic que sortosament ja comença a resultar insuficient, perquè la dinàmica social i política dels pobles d'Espanya s'hi sent encotillada en excés. Crec que l'Estat de les Autonomies és una situació transitòria, que es consolidarà més prest o més tard en forma d'Estat federal. A mi personalment em sembla desitjable que sigui així, i per tant crec que una funció primordial dels poders públics, també dels illencs, és fomentar i donar canals d'articulació a aquesta dinàmica, per tal que la maduració cívica que farà possible la federalització de l'Estat es produeixi com més prest millor.

No creieu que aquesta és una tasca que només estan disposats a fer els nacionalistes?

No, crec que aquesta és una tasca que necessita l'aportació de tots els ciutadans, per bé que també crec que això és fer poble i per tant és, en definitiva, fer nacionalisme. En aquest sentit, no som dels que creuen que n'hi ha que s'han equivocat d'eina. Crec que la tasca de reconstrucció nacional exigeix la concurrència de totes les eines possibles. Cadascú ha de fer la seva aportació des de la seva pròpia òptica, i ha de manejar l'eina que millor s'adapti a les seves capacitats i competències. Per això, el que em sembla infumable és que el Govern autònom ni tan sols sigui capaç, com no ho ha estat el Govern Cañellas, d'esgotar les possibilitats d'autogovern que ofereix el nostre Estatut, que és l'eina més poderosa que tenim a mà en aquests moments. La primera tasca d'un Govern de progrés que surti de les properes eleccions haurà de ser precisament posar al dia la nostra Comunitat Autònoma quant a l'exercici de les cotes d'autogovern que ja podria exercir i que no ha assolit per la inoperància i incompetència dels Govern conservador. I si és cert que no ens hem de conformar amb el nivell d'autonomia que ja seria possible, també ho és que aquesta actualització per rescabalar el que el senyor Cañellas ha descarat durant quatre anys no serà tasca d'un dia.

Segons això, un Govern autònom socialista no es preocuparà d'ampliar les nostres competències, sinó de consolidar les que ja tenim.

Aquesta és la simplificació que se sol fer demagògicament per tal de poder acusar el PSOE no ja de no ser autonomista, sinó fins i tot de ser anti-autonomista. Un Govern autònom socialista, naturalment, es preocuparà d'ampliar les nostres competències, encara que sense deixar-se fer xantatge pel calendari. Però abans, és a dir, des del mateix moment de la seva constitució, farà balanç de la situació en què es troba la nostra Comunitat Autònoma respecte de les competències que ja tenim, i negociar immediatament l'assumpció de les que encara no exercim senzillament perquè el Govern Cañellas no les ha volgut assumir; per què no crec suposar que era conscient de la seva ineptitud per exercir-les i per això no les ha negociades. Aquesta seria una actitud de responsabilitat que no se li pot suposar a un govern que en el tema de competències ha actuat com aquell desenganyat que té el plat caramull de sopes i li diu al cuiner: “no tenc talent, però posa-me'n més!”.

El Parlament sota la dictadura del vots majoritaris (Foto arxius U.H.)

Aquesta, evidentment, no seria l'actitud d'un Govern socialista, perquè és una actitud que perjudica els ciutadans de les nostres illes. Tenguem en compte que, entre les competències que ja podríem exercir, n'hi ha de tan importants com la dels ferrocarrils i la de política d'aigües, i que jo estic parlant de negociar la seva assumpció dins aquest mateix any de 1987. Ho dic perquè em fan certa gràcia, per dir-ho amb benevolència, aquests super-autonomistes de *panfonteta* que s'omplen la boca anunciant que exigiran no sé quantes competències a partir de 1988, i no es recorden o no saben que n'hi ha d'importantíssimes que ja es podrien tenir enguany.

Això em sona a tirar pilotes fora per desviar l'atenció del fet que el 1988 no hi haurà noves competències.

Jo no sé com us sonarà a vós, però a mi em sona com que el PSOE afirma que, si forma Govern després de les eleccions de juny, aquesta Comunitat Autònoma negociarà l'assumpció de noves competències, no ja el 1988, sinó dins aquest mateix any de 1987, i això sense necessitat d'ampliar el sòtil competencial.

Però el Govern Cañellas ja va negociar l'assumpció del ferrocarril, per exemple, i no ho va aconseguir.

Mirau, el Govern Cañellas no ha estat capaç de negociar res de res. Sobre FEVE, va anar a Madrid a una reunió, a la qual l'havien convocat per oferir-li assumir la competència i la gestió dels ferrocarrils a Mallorca, encara que ells no l'havien demanada. Varen considerar que la forma en què se'ls oferia la competència era inacceptable, i se'n varen tornar cap a Palma i presumiren de la seva negativa a acceptar el tren en condicions gravoses per a la nostra Comunitat. Això seria correcte si almenys

fos el resultat d'una negociació a la qual el Ministeri de Transports s'hagués negat a considerar possibles contrapropostes. Però la veritat és que el Govern Cañellas ni tan sols va fer una contraoferta, i per tant no hi va haver negociació. I la competència en matèria d'aigües ni tan sols la va intentar negociar.

Però va intentar assumir-la per Llei Orgànica, i vosaltres la vàreu votar en contra.

La transferència d'una competència per Llei Orgànica prevista a l'article 150.2 de la Constitució és un procediment que permet assumir competències que són de titularitat estatal. I en matèria d'aigües la Constitució diu que són competència estatal només les que recorren per més d'una Comunitat Autònoma, qüestió que evidentment no es planteja en el nostre cas. Per això mateix, l'article 10.6 del nostre Estatut d'Autonomia explicita que la nostra Comunitat Autònoma té competència exclusiva en matèria de règim d'aigües i aprofitaments hidràulics. També diu que la tenim en matèria de ferrocarrils, i per això l'Estat va oferir la transferència de FEVE, que el Govern Cañellas no va voler negociar. Si em demanau com així, doncs, no es va intentar negociar la d'aigües i es va voler assumir per la via complicada i inadequada de la Llei Orgànica, us hauré de dir que aquesta és una de tantes mostres d'incompetència del Govern Cañellas.

Però no negareu que us vàreu oposar es varen oposar a la Llei Orgànica de transferència de competències en matèria educativa i que per això encara ara no la tenim, aquesta competència?

No us negaré que ens vàrem oposar a la Llei Orgànica, i crec que teníem moltes i bones raons per fer-

ho. Però he de negar rotundament que sigui per això que no tenim encara la competència en matèria educativa. No es pot oblidar olímpicament la història quan interessa per atribuir culpes a un sol, partit, sobretot en un tema en el qual les possibles culpes estan equitativament repartides entre tots els partits. Si ara no tenim competència en matèria educativa no és perquè l'any 1985 el PSOE va votar contra la Llei Orgànica, sinó a causa del fet a que el nostre Estatut d'Autonomia no la preveu com a competència nostra. I no ho fa perquè AP va posar totes les traves possibles a la negociació de l'Estatut, la qual cosa va fer que es retardàs molt la seva elaboració, i mentrestant l'actual president del CDS, Adolfo Suárez, va forçar el canvi de via constitucional. No la tenim perquè l'actual president d'UM, Jeroni Albertí, no va ser capaç de negociar amb el Govern d'UCD, que era el seu partit en aquell temps, la promulgació simultània de l'Estatut i d'una Llei Orgànica de transferència de l'educació, com es va fer en el cas de Canàries i València per compensar el canvi de via. I no la tenim perquè el PSM, amb la seva tàctica maximalista, i per tant errònia, de "o tot o res", estava disposat fins i tot a córrer el risc de no tenir Estatut si no era per la via del 151, enlloc d'ajudar a treure el màxim suc possible a la situació plantejada pel canvi de via. En aquell temps, el PSOE era minoritari, aquí a Madrid. I encara que tampoc en aquest cas no té sentit especular sobre la història que hauria pogut ser i no ha estat, sí resulta evident, en canvi, que la responsabilitat del PSOE en aquesta situació és mínima. En tot cas, és impresentable que ara siguin justament AP, UM i CDS els que pretenguin actuar de campions de l'autonomia i reivindicadors de la competència educativa, quan els seus dirigents varen ser els principals culpables que no la rebéssim en el moment oportú.

Però això ja és aigua passada, i del que es tracta ara és de saber si el 1988 tindrem la competència educativa, tal com preveu la Constitució.

Ah, molt bé, doncs que sigui aigua passada, però per a tots. Quant a la Constitució, no és cert que prevegi que el 1988 tindrem noves competències. El que preveu és que, passats cinc anys des de l'entrada en vigor dels Estatuts, és a dir, en el nostre cas, a partir de 1988, la Comunitat Autònoma podrà ampliar successivament les seves competències mitjançant la reforma de

l'Estatut. Per tant, l'ampliació no és imperativa, sinó potestativa. A més, l'ampliació s'ha de fer successivament, és a dir, que no es tracta de transferir de cop totes les competències que podem arribar a tenir i ara no tenim, sinó que es podrà transferir ara una competència, més tard una altra, i així successivament. I per acabar, això s'haurà de fer sempre per llei Orgànica, per una Llei de la mateixa categoria jurídica absoluta a les Corts Generals.

Això voldria dir que tant es pot fer una reforma de l'Estatut com una Llei Orgànica de transferència d'acord amb l'article 150.2 de la Constitució?

Jo no som jurista, però em sembla que aquesta seria una interpretació correcta de la qüestió. I com que, en definitiva, i segons això, no seria necessari reformar l'Estatut per ampliar competències, val més no parlar de moment de reforma de l'Estatut, que el dia que es plantegi hauria de ser molt meditada, i no limitar-se a una simple ampliació de competències, si aquesta es pot fer per la via de l'article 150.2.

Però, bé, tendrem o no tendrem competència educativa el 1988 si governen els socialistes a les illes Balears?

El fet de tenir o no tenir la competència en matèria educativa no depèn de qui governi a les illes, sinó del resultat de les negociacions amb el Govern central, que és qui la té ara, i l'únic que està ben clar fins ara és que el Govern Cañellas no ha estat capaç de fer aquestes negociacions. Per tant, els partits que afir-

"El govern Cañellas no ha estat capaç de negociar res de res"

min categòricament en el seu programa electoral que el 1988 tendrem aquesta competència estaran fent pura demagògia i enganyant els ciutadans. Per part nostra, el que es pot dir en aquests moments és el següent: el PSOE és plenament conscient, a tots els nivells, que les illes Balears, única Comunitat Autònoma amb llengua pròpia diferent del castellà que encara no té competència en matèria educativa, l'han de tenir. Igualment és conscient que aquesta transferència té prioritat absoluta per a la nostra Comunitat Autònoma. I nosaltres, els socialistes illencs, som conscients que el Govern Cañellas ha estat incapaç d'establir amb el MEC els convenis que haurien permès que a hores d'ara la nostra Comunitat Autònoma ja gestionés una sèrie d'àrees importantíssimes del sistema educatiu.

Voleu dir que vós no sou qui fa ara demagògia?

Jo em limit a constatar un fet, i és que altres Comunitats Autònomes del 143 ja tenen aquests convenis, cosa que els permet gestionar àrees tan essencials del sistema educatiu com la renovació pedagògica,

la formació del professorat, l'educació compensatòria, la promoció educativa. Com és que la nostra Comunitat Autònoma no té aquests convenis? Senzillament, perquè el Govern Cañellas ha estat incapaç de negociar-los amb el MEC. Per tant, un cop més he de dir que, si després del 10 de juny es pot formar un Govern socialista, no haurem d'esperar l'any 1988, sinó que dins aquest mateix any començarem a exercir la gestió d'àrees vitals del sistema educatiu. En definitiva, hi ha una cosa que també tenim molt clara, i és que al ciutadà li és igual qui la tenguí la titularitat jurídica d'una competència, sempre que el qui la tenguí o gestioni li resolgui eficaçment els problemes concrets que es plantegen. Això és el que el ciutadà espera i exigeix, sigui qui sigui el titular de la competència. I el que també té clar és que el Govern Cañellas ha estat incapaç de resoldre amb eficàcia els problemes que s'han plantejat en la gestió de les matèries sobre les quals ha tenguut la competència. Els socialistes aspirem a assumir en el seu moment la titularitat jurídica de la competència en matèria educativa, perquè així ho requereix la plenitud de la nostra autonomia. Però oferim ja immediatament la garantia de gestionar amb eficàcia àrees cada vegada més àmplies del sistema educatiu, a partir d'aquest mateix any de 1987, de manera que, quan es produeixi, l'assumpció de la competència no sigui més que el simple reconeixement jurídic d'un fet que ja serà realitat pràctica. ■

**Pròleg d'en Felix Pons,
a la venda a quioscs i llibreries**

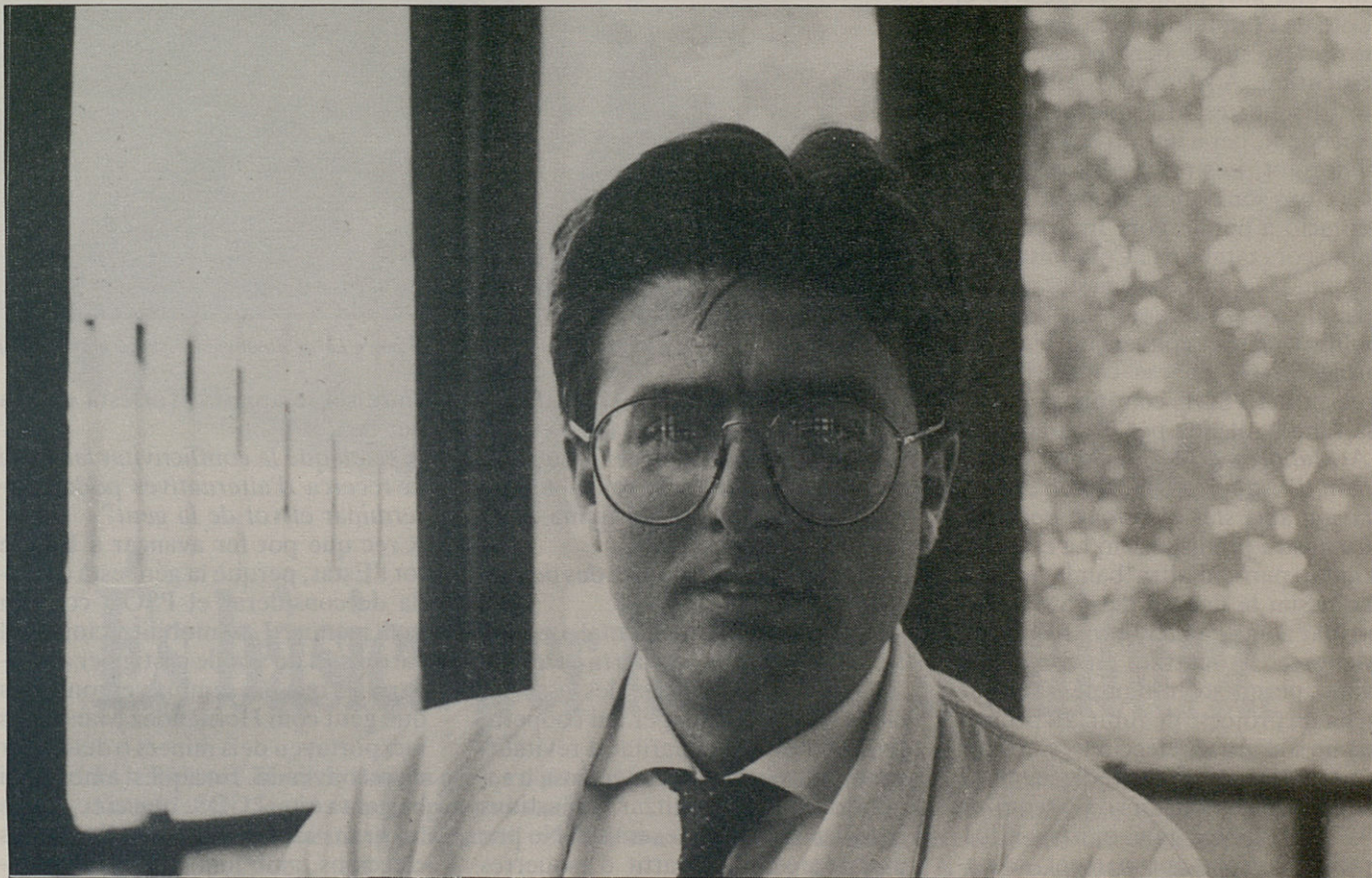
El nostre futur

Presentació del llibre
d'en **Francesc Triay**

Josep Maria Vilchez d'Esquerra Unida, candidat a la presidència de la Comunitat Autònoma

POPULARITZAR L'AUTONOMIA

Josep Vilchez és actualment secretari del Partit Comunista de les Illes Balears (PCIB). Té 33 anys i milita al PC des dels 17. El seu currículum polític està lligat a la clandestinitat "no a la més dura òbviament" del 76. Va esser membre de l'executiva de Comissions Obreres i del Consell Federal. El 1.985 dimití de les seves responsabilitats dins CC.OO, per ocupar el càrrec de secretari general del PCIB. Enguany es presenta per primera vegada com a candidat número u a les autonòmiques d'Esquerra Unida.

Josep Vilchez: "Quan l'autonomia arriba a la gent és a partir d'escàndols públics" (Foto arxiu U.H.)

-Vostè és un dels candidats més joves que es presenta a les autonòmiques, però potser també és dels qui fa més temps que es dedica a la política...

-Sí, dedicat, però no el sentit que se li dóna avui en dia a la política.

-En la professionalitat política, potser?

-Efectivament, no jug en el sentit de situar-me millor ni pitjor, com fan alguns polítics. Jo partesc d'una profunda convicció ideològica, de compromís. Per tant, no em sent identificat en la "classe política" d'ara. Ni des del punt de vista vivencial, ni històric. L'esquerra sempre hem mantingut aquest denominador comú, a part de la classe política que ha jugat als possibilismes.

-Com valorau aquests quatre anys d'autonomia?

-Molt malament. Crec que davant l'opinió d'un sector conscient s'ha desacreditat l'autonomia i que no s'ha arribat a l'opinió pública menys conscient. La gent que hauria d'estar entusiasmada amb el projecte d'autonomia està poc motivada i els que haurien d'estar assabentats es troben, en canvi, allunyats. Quan l'autonomia arriba a la gent és a partir d'escàndols públics i s'ha afermat la idea que aquestes institucions serveixen perquè certa gent s'apugi els seus sous o que es paguin llurs subvencions. La rendabilitat no es veu. Això suposa un retrocés respecte a l'esperança que hi havia abans de l'Estatut.

-I quines serien les tasques pendents?

-Encara que primària, crec que s'hauria de retrobar el sentit popular de l'autonomia, lligada a les necessitats del poble. Tornar pel camí de la consciència nacional de Mallorca, de Menorca i Eivissa, i entusiasmar la gent en un projecte en comú.

-Per què creieu que ha succeït precisament tot el contrari?

-La política l'han fet els pitjors. Un dels problemes més greus és que l'autonomia l'han portada, precisament, els qui no hi creien. Al meu parer, Cirerol no és el millor representant, perquè no hi creu. Manquen polítics que treballin pel projecte autonòmic i així aconseguir cotes més altes d'autogovern.

-Les eleccions anteriors varen ser negatives per a Esquerra Unida, ja que no va aconseguir representació...

-Per a nosaltres aquest terme negatiu és relatiu respecte a les esperances i als objectius que en conseqüència et marques.

-Quin vot pretenen canalitzar aquests objectius?

-Recuperar el vot de l'esquerra del PSOE. Un vot que vol ser integral i en cap moment excloent. És a dir que parteixi de la lluita popular obrera, cultural, ideològica, integralment considerada i no només com una part aïllada. Aquest és el repte de l'esquerra: articular tots els projectes, sense perdre les senyes d'identitat. A Menorca, amb l'Entesa d'Esquerrers s'ha marcat un clar precedent, per a nosaltres és un punt important. Les previsions cara a les eleccions són bones. Treurem representació a pobles com Inca, Palma, Manacor i també a la Comunitat Autònoma, la qual cosa ens situa millor que al passat per defensar la nostra política. Estic convençut d'aquest projecte. O, en cas contrari, l'esquerra del PSOE continuarà dividida i mediatitzada per la parcialitat.

-A Mallorca no ha quallat l'antieniment d'Esquerra Unida amb el PSM davant aquestes eleccions, per què?

-La nostra predisposició ha estat absoluta, però, d'altra banda respect moltíssim la desició del PSM de no arribar a una coalició com l'Entesa a Menorca. No entraré en confrontacions, perquè continuu pensant que hi ha un projecte de futur. El problema no són ara les eleccions, sinó com portem les nostres reivindicacions de cara a les institucions. El tema de l'OTAN va ser una mostra il·lustrativa d'un cert apropament, sobretot de gent també independent. L'electorat és ara dividit entre la gent que va votar a favor i els que ho feren en contra. En tot cas, estic d'acord en gairebé tots els punts del PSM, i en la necessitat d'arribar a un enteniment del futur com ha passat a Catalunya i a València també.

Com es poden apropar les institucions a la societat?

-Completament a part del que entenen els actuals polítics com a apropament la política d'inauguracions i tallar cintes. L'any 1979 sí que amb la Diada s'obrí un camí del que jo entenc per apropament. S'ha de dinamitzar la participació dins el Parlament, que ara sembla una campana aïllada, on difondre la tasca que des d'allà s'engega i impulsar-ne molta més. La dreta ha estat al poder sense fer res. Si el ciutadà n'ha estat infor-

"La participació dins el Parlament s'ha de dinamitzar" (Foto arxiu U.H.)

mat ha estat precisament pels desastres. La gent se'n recorda de l'escàndol de Zeus i Torcal, o de les subvencions dels oliverars, però del govern Cañellas, ningú no sap quina tasca positiva han fet.

-Però parlem del projecte des de l'esquerra...

-EU té un paper fonamental, quant a articular aquesta esquerra. Des de fomentar els sindicats, les associacions de veïns, el paper del cooperativisme i de la solidaritat a revitalitzar els moviments socials, sense tractar d'instrumentalitzar qüestions com l'ecologia, per exemple. No puc entendre que un partit d'esquerrers sigui fort, enmig d'una societat desmobilitzada.

-Esquerra Unida canalitza el vot d'un ample sector de la població immigrada. Creu que la situació d'aquesta gent ha canviat durant aquests quatre anys?

-Crec que la integració d'aquesta gent és ara dins els mecanismes polítics. Dins aquest sector immigrant ja no hi ha un rebuig cap a la integració cultural i lingüística, la qual cosa no vol dir que hagin de renunciar al seu passat.

-I respecte al problema de l'atur, que és el que es pot fer des de la C.A.?

-Evidentment hi ha impediments a nivell macroeconòmics que fan gairebé impossible que l'atur es pugui resoldre des de la Comunitat Autònoma. Ara bé, a Mallorca, amb la seva estructura econòmica, es podria

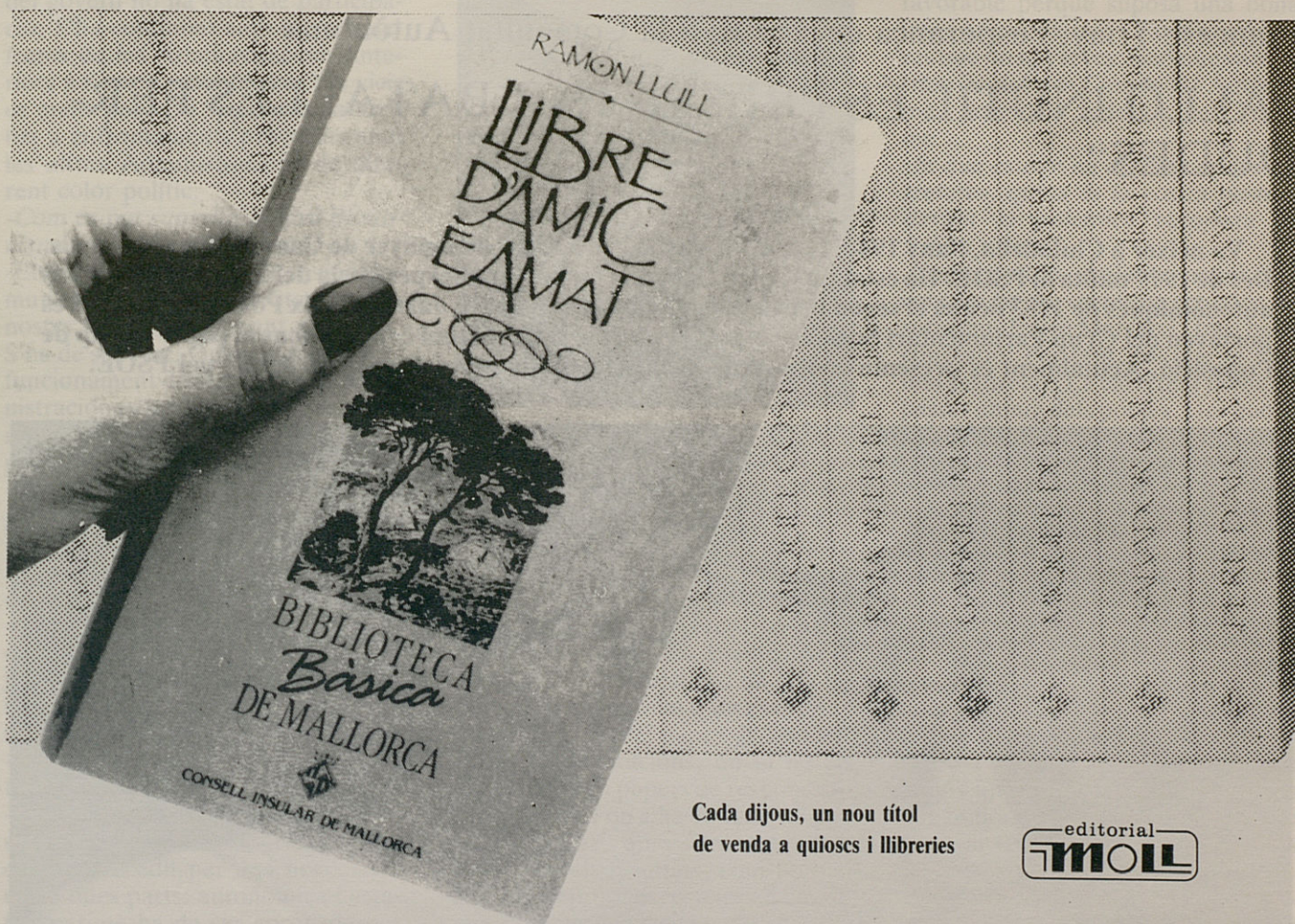
viure sense aturats. Tot està encara per fer.

-Creieu que la conflictivitat laboral i la recerca d'alternatives poden determinar el vot de la gent?

-Crec que pot fer avançar a EU en tot l'Estat, perquè la gent està cansada de considerar el PSOE com un mal menor. Les mobilitzacions del carrer són un vot de càstig per al Govern. El que em sembla vergonyós és que gent com Hernández Mancha es faci portaveu dels miners o del sector de reconversió. En aquest embolic hi ha gent com el CDS, que crec que és la gran estafa política d'aquestes eleccions, amb una campanya absolutament demagògica. Cada any hi ha una estafa. Com pot Rodríguez Sahagún, que va ser ministre de Defensa, posar-se a demanar els tres mesos de mili. No és que em semblin malament, però per què no ho va fer quan era al Ministeri... Tothom està pensant que en pot treure d'això.

-Com veieu la Mallorca de l'any 2000?

-De moltes maneres. Amb una muralla d'hotels que enrevoltarà l'illa, o bé amb un museu d'antiguitats mallorquines, que digui això era la serra de Tramuntana, autopistes... O poden invertir aquest projecte. I pensar que el paisatge és una font de riqueses que no tenim dret a tadar. La Mallorca del futur depèn del present, com la possibilitat que les generacions futures puguin gaudir de Cabrera, per exemple. ■

Cada dijous, un nou títol
de venda a quioscs i llibreries

editorial
MOLL

És bàsica per la nostra cultura.

És la Biblioteca Bàsica de Mallorca que ara t'ofereix el Consell Insular. Són 25 obres que posen a l'abast de tothom el més representatiu de la literatura i cultura fetes a Mallorca.

Una col·lecció única i molt econòmica que no pot mancar a ca teva.

Ramon Llull, "*Llibre d'Amic e Amat*"; Gabriel Maura,

"*Aigoforts*"; Miquel Costa i Llobera, "*Tradicions i Fantasies*" i molts més autors mallorquins componen amb les seves obres més representatives aquesta Biblioteca tan essencial per conèixer la nostra cultura, les nostres arrels i tradicions. Una Biblioteca que **per la nostra cultura, és bàsica.**

BIBLIOTECA
Bàsica
DE MALLORCA

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Francesc Triay, l'esperança del PSOE a la Comunitat Autònoma

“ALLÒ INÚTIL ÉS PRESENTAR BATALLES PERDUDES”

Va néixer a Ciutadella, l'any 1944. Estudià a Madrid la carrera d'enginyer de Camins, Ports i Canals. Des de 1977 milita al PSOE. Ha estat diputat al Congrés, on va viure l'experiència del 23F. A les eleccions autonòmiques de 1983 ocupà el segon lloc de la candidatura del PSOE darrera Fèlix Pons. Des de 1985 és portaveu del Grup Parlamentari Socialista a les Illes Balears, des d'aquí coneix a fons el paper de cap de l'oposició. Actualment es presenta com cap de llista a les eleccions autonòmiques del 87 pel PSOE.

Francesc Triay possible president del Govern Balear (Foto arxiu U.H.)

-Quines conclusions es poden treure d'aquests quatre anys d'autonomia?

-Han tingut la particularitat d'estar governats després dels pactes post-electorals, pel partit que més va estar en contra de l'aprovació dels Estatuts. Ha estat una situació particular, ja que el poder ha estat, en part, en mans dels qui no s'ho esperaven. D'aquells més preocupats en què el poder restàs a les Illes Menors. I, a la vegada, aquell partit que estava en contra de les competències, ja que sempre havia declarat que li sobraven.

-Però precisament durant aquests darrers anys ha passat tot just el contrari...

-A la pràctica ha portat a una ràpida evolució cap a postures oposades, és a dir, de centralització de la visió de la

Comunitat Autònoma com estructura política, i passar-se, ja que el Govern Central no era dels seus, a demanar una sèrie de competències absolutament discrepants amb els seus plantejaments previs a l'etapa de les eleccions del 83. Ha estat un govern que no ha pogut superar ràpidament el seu poc interès pel context social i cultural de l'Autonomia. Malgrat el reciclatge de les poltrones del poder, amb programes de llengua, de cultura, qüestions més reposades, on no s'ha d'improvisar, crec que no han estat a l'altura de les esperances. Jo com a home d'esquerreres, progressista, crec que són quatre anys negatius per a la CA. No solament la gestió del Govern no ha portat resultats sòlids, sinó que el més greu és que la il·lusió que ha havia ha desaparegut.

S'ha perdut participació. Un altre aspecte negatiu ha estat la manca de la Defensa del Patrimoni Natural, de l'Ordenació del Territori, que s'ha portat a terme amb una política reaccionària, en la línia del procés històric de "balearització". No hi ha un canvi que demostrï que el govern autònic era capaç de rompre les tendències del poder econòmic de sempre. La valorització és de temps perdut, amb problemes irreversibles.

-S'ha arribat a un acostament entre les institucions de govern i la societat. O segueix vigent allò que "la política la fan els polítics, bé o malament?"

-De fet la pròpia Autonomia no és només el Govern, sinó el Parlament, els Consells Insulars... Al marge de populismes provincians, la política

del govern no ha estat de participació. S'ha continuat amb tots els defectes de les Administracions anteriors a l'etapa autonòmica. Els vicis es mantenen. De vegades s'ha arribat a enfrontaments provocats amb les altres Administracions de diferent color polític.

-Com es pot superar aquest distanciament?

-Els ideals de participació en una Comunitat Autònoma petita com la nostra, són perfectament possibles. S'ha de superar. Quant el ciutadà, el funcionament de servei de les Administracions s'ha d'agilitzar. I totes les reformes Administratives aquí es poden fer amb facilitat.

-Per a aquesta nova legislatura es preveia la transferència de noves competències. No obstant de la primera visita del ministre Almúnia es destil·la una paralització...

-No es pot parlar de paralització d'una cosa que no existeix. L'Estatut permet després de cinc anys es pugui iniciar un procés de revisió de les competències.

-I no d'increment de noves competències?

-Sí, sí, també d'increment. Però és un procés que necessàriament ha d'estar precedit per una negociació entre dues parts: autonòmica i estatal, perquè ha de ser aprovada per Llei Orgànica. En aquests moments hi ha dues visions diferenciades. L'Estat creu que per la transferència, per l'ampliació de competències és massa prest, i no només a Balears, sinó a la resta de Comunitats Autònomes.

-Però els cinc anys ja han passat...

-De fet no han passat cinc anys d'enguà que les competències han estat assumides. Algunes fa un any, d'altres dos... Per tant encara no es veuen molts clars els resultats de la millora d'aquestes competències ja transferides. I per tant s'espera, que una vegada ben digerit el paquet competencial, la Comunitat Autònoma estigui en condicions d'ampliar competències. Personalment, considero que s'han de fer excepcions a aquest criteri. Hi ha aspectes de la gestió pública, que estan dins aquest paquet, i que s'han d'assumir durant aquests cinc anys. L'ensenyament, necessàriament, l'ha d'assolir... Allò inútil i testimonial és plantejar batalles perdudes.

-És inevitable pensar en un cert paternalisme després de les declaracions del senyor Almúnia...

-Jo m'ho mir més que des del paper d'un ministre, m'estimo més pensar que és el paper d'un dirigent d'un

Els vots cantaran (Foto arxiu U.H.)

partit: el PSOE. Aquest és a l'Ajuntament, a altres Comunitats i al Congrés dels Diputats. Ha de portar la seva doctrina al conjunt de les institucions. Per tant, no és el Govern de la nació el qui diu no donaré més competències perquè crec que no les teniu ben assimilades. Efectivament això estaria plantejat per una de les parts. És una posició d'un partit que a la vegada veu el paper de les diferents administracions, on hi ha els seus afiliats en papers de responsabilitat política i on s'ha de fixar un poc un programa, quin ritme es dona, quins són els resultats, com ho han fet. I si és prudent, esteim en condicions per escometre la fase pròxima, molt més intensa.

-Quines haurien de ser les relacions amb la Comunitat Autònoma?

-Fluïdes, permanents i obertes. S'han de voler jugar totes les fórmules per a que el diàleg sigui permanent. En aquest sentit em consta que el ministre Almúnia ha convidat al president Cañellas fa mesos a parlar d'una comissió permanent de relació entre la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i el Govern de la nació per tractar de tots els problemes. Una de les poques Comunitats que no ha donat resposta a aquesta carta ha estat la d'aquí. Els problemes ja hi són, crec que el que s'ha de fer es esgotar les possibilitats del diàleg. És independent dels colors polítics. Això ha passat també amb els Consells Insulars. Mentre amb el d'Eivissa pràcticament es reunien al cafè, amb el de Menorca s'havien de posar totes les formalitats i impediments possibles. Amb el Govern de l'Estat, la CA sempre, malgrat el victimisme, amb la via dels convenis ha obtingut resultats de profit.

-Per exemple...

-Amb el conveni de carreteres, la gestió ha estat molt deficient, però quant a plantejament s'ha basat en necessitats reals. El resultat és molt

favorable perquè suposa una bona inversió per part de l'Estat a carreteres que no són seves, sinó que van ser transferides a la Comunitat Autònoma, promoció exterior del Turisme...

-Ja que esteim en el tema de les carreteres, quina és la vostra postura davant la polèmica autopista de Palma a Inca?

-Com a polític, el plantejament és si convé o no. La carretera actual és insuficient. Entre Marratxí i Inca hi ha congestió. Per tant, cal que hi hagi una seguretat. La carretera no ha de passar enmig dels pobles, i les que hi ha fetes no es poden ampliar. Tampoc és possible fer variants a les sortides de cada poble, seria com una muntanya russa. Això ens deixa amb una variant única, que és des de la sortida de Marratxí fins a Binissalem. A partir d'aquí crec raonable que es faci una nova carretera, que no sigui una autopista aïllada amb una entrada i sortida única: és a dir, una autovia, el més senzill possible. El que és una aberració de l'autopista de Palma a Inca ja fa molt de temps que no es fan a Espanya. Es fan millores o autovies. En cas de guanyar les eleccions, el projecte es modificarà.

-De cara el futur com veieu la política turística. Continuarà de manera hegemònica en la nostra economia?

-El concepte de monocultiu turístic és molt correcte, perquè tant a Eivissa com a Mallorca és hegemònic el turisme. S'han fet molts de desastres, però l'especialització en aquests servei és positiva. S'ha demostrat que aguanta bé les crisis. No està sotmesa a les reconversions tan dures, com els sectors industrials s'han hagut de sotmetre. Si no hi ha una política clara des del punt de vista econòmic, l'any 2000 serem una comunitat turística reidial i amb els sectors amb menys ingressos culturals respecte a la nostra illa.

-Si bé no hi ha el perill del sanejament industrial, si que hi ha un fort impacte paisagístic...

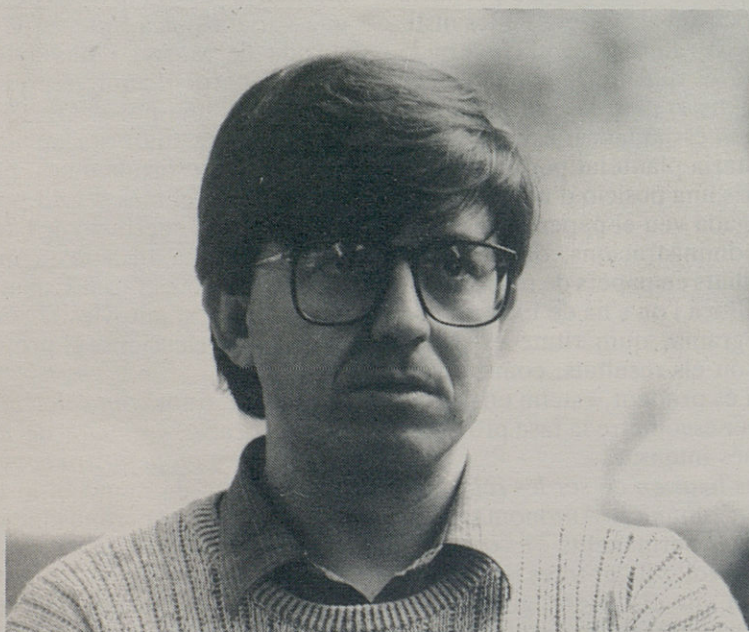
-La gran infraestructura demana grans masses hoteleres, per tant s'ha de corregir la tendència a una política liberal i depredadora del territori, que posa en perill el territori cada vegada que algú que té dolers pot urbanitzar. Sense una política municipal que defineixi els objectius municipals, possibilitats i tamany, a l'any 2000 estarem malament. De fet, els plantejaments més radicals ecologistes coincideixen amb els projectes més lúdics del turisme al llarg del temps. ■

Joan Mayol

L'AMOR A LA VIDA

La nova sorprengué a molts: el PSM-Esquerra nacionalista presentava a les llistes pel Parlament un nom a la política, un jove (32 anys) conegut per la seva tasca científica i ecologista: en Joan Mayol, soci fundador del GOB, biòleg, autor de "Els aucells de les Balears" i "Rèptils i Amfibis de les Balears" i col·laborador de "El Mirall", entre altres tasques divulgatives.

En Joan és ciutadà, funcionari de la Conselleria d'Agricultura i Pesca des de les transferències de l'ICONA. És casat amb na Dora Muñoz, i tenen dos fills. Viuen a Sa Vileta, on "El Mirall" ha mantingut una conversa amb el candidat, en plena campanya electoral.

Joan Mayol, la veu del conservacionisme al Parlament

-Joan, la primera pregunta és òbvia, per què?

-Home, aquest és un país petit, i tampoc hi ha massa gent per repartir les feines. Quan demanàvem democràcia, no era sols per votar, sinó per participar de manera activa, i sempre m'han fet por els polítics professionals. Tard o d'hora, tots hem d'assumir la responsabilitat de fer país. Anys enrera, sols es podia fer escrivint, o treballant. Ara en podem fer de manera més discreta, marcant les regles democràticament des del parlament. El PSM m'oferí la possibilitat d'accedir-hi i per bé que hagués volgut tenir els fills més grans, i per ventura més temps, a la vida resulta difícil triar els moments per fer les coses. És ja un privilegi poder fer el que vols, o el que trobes que has de

fer; poder triar el moment seria massa demanar.

-Que hi sacrificaràs, al Parlament?

-És ben dur, això d'haver de sacrificar coses... però segurament és inevitable. Jo no voldria renunciar als amics, ni a la Natura, ni als llibres... De cap manera puc renunciar a la feina, que necessit i que m'agrada. Renunciaré, d'entrada, a la desorganització, a la mediterrània manera de viure improvisant, i em resigno a l'esclavitud del rellotge i l'agenda. Ja l'he haguda de comprar, aquests dies... Esper, de debò, que el sacrifici sigui suficient, i que les contribucions familiars i creatives siguin mínimes.

-A la llista figures com a independent. Creus que la militància encorseta a l'intel·lectual?

-En absolut! En primera, consider que els polítics són intel·lectuals (en general: hi ha excepcions ben conspíqües, i els qui ho fan sincerament aconsegueixen un deure cívica. També hi ha "trepes", però no precisament al PSM, perquè tard o d'hora se'n donen compte de que no hi tenen res a fer. Però per fer feina a un partit es necessita temps i dedicació, i a la vegada tenir unes idees molt clares. Jo, la veritat, per ventura som un pèl excèntric, o no m'aclar del tot en algunes qüestions, i tal vegada faria més nosa que feina... Per altra banda, de militant ho som, encara que no sigui a un partit. I la ubiqüitat no és, aïllat, possible!

-Països Catalans.

-Vat aquí un tema ben complexe. Hi ha una base d'acord general, que crec ens possibilita fer feina a molts junts per molt de camí: els Països Catalans són una realitat idiomàtica sense cap tipus de dubte científic. I això ja dona feina per anys! Normalitzar la llengua, afavorir els medis de comunicació en llengua catalana (premsa, ràdio, TV, etc...), fer que la gent visqui en català és ja una tasca urgent, però tanmateix llarga. A nivell de cultura, la cosa per ventura és més complexa, però hi ha un grau de unitat prou gran. Basta veure quants d'universitaris i intel·lectuals illencs s'han format a Barcelona o a València. Hi ha unes arrels comunes, però aquesta unitat cultural és diferent segons els tipus concrets de saber. No és possible pensar en una cultura informàtica catalana, perquè aquesta ciència és mundial. Ep! Es pot fer informàtica en català, com es pot fer en anglès, però és la mateixa informàtica. I a la vegada, és indubtable una literatura catalana. Considerant altres aspectes (posem per cas, botànica, arquitectura, pintura, geografia, etc...) ens trobaríem amb una gradació de "catalanitat",... Tanmateix, crec que els Països Catalans

tenen una existència cultural com a mínim tan gran com altres comunitats humanes. El que em sembla més difícil és plantejar el tema en termes polítics, ara per ara, amb aquesta base cultural i lingüística. Les qüestions econòmiques, institucionals, tradicionals, etc... no són avui unitàries. Afortunadament, el meu escepticisme no està en contradicció amb un pragmatisme a curt termini: no em farà dubtar ni un sol moment de quin és el camí que s'ha de prendre dins del Parlament de les Balears, en les qüestions que es poden plantejar a la propera legislatura.

-Quin pot ser el tema més important, creus? Els espais naturals, la normalització lingüística o altres?

-La veritat és menys altisonant. El tema més important del Parlament és sempre la Llei de Pressuposts. Sona ben rutinari, un pot ser un poc desencisador. Però al cap i a la fi, la llei de pressuposts és la que marca les vertaderes accions del Govern. És més important que la protecció dels espais naturals, o la normalització lingüística comptin amb un pressupost suficient, que no que les lleis que ho regulen a nivell jurídic siguin perfectes. Amb una llei sense doblers es poden fer poques coses. Però amb doblers, i idees clares, es pot actuar molt i bé. És clar que el PSM pot aconseguir les dues coses: lleis i pressupost (perdona l'electoralisme). Per altra banda, els parlaments s'inventaren, precisament, per a controlar les despeses públiques, i aquesta segueix essent una preocupació fonamental dels ciutadans.

En aquesta legislatura, a nivell polític, el tema estrella ha de ser la Llei de Consells Insulars, importantíssima per al nostre futur. Hem d'aconseguir un funcionament eficaç, una autèntica descentralització entre les illes, i (això pot ser el més difícil), un sentiment de unitat que no tenim en absolut.

-Parlem un poc de conservació. Al cap i a la fi, és l'àrea on es pot esperar una eficàcia més gran del futur disputat, o no?

-Ja ho voldria, ... Naturalment, jo no puc garantir eficàcia, però sí activitat, no ja meva, sinó de tot un equip. Crec que a nivell de conservació, els resultats són possibles perquè tenim una quantitat d'informació ben important. Però a la llarga, la Conservació no depèn del Parlament ni del Govern, sinó de tota la comunitat. És l'acció diària dels ajuntaments, dels propis ciutadans, la que ho pot fer possible. Per això, les accions de

protecció territorial, de disciplina urbanística, han d'anar conjuntades de manera molt estreta amb l'educació ambiental. Hi ha molta feina per fer, però crec que comptam amb una magnífica infraestructura humana. Si el Govern és capaç de portar a terme accions, i d'estimular les iniciatives que hi ha hagut a nivell social (GOB, SBEA, etc...) es pot avançar moltíssim. I a la llarga la batalla es pot guanyar.

-La batalla contra qui? Contra el turisme?

-No, no, de cap manera... Pots estar segur de que si no fos el turisme, hi hauria un altre agent destructor, que podria ser pitjor. A cada lloc, l'activitat econòmica fonamental és el gran factor d'amenaça: als països agrícoles, pesticides o plaguicides; als industrials, la pol·lució, als forestals, les repoblacions o les tales, etc... El turisme depèn d'un ambient agradable i net, i per això no és gens sorprenent que en el món turístic hi hagi veus conservacionistes. Que la base d'aquesta ideologia sigui fenícia i no filosòfica no afecta a la seva sinceritat. El turisme ha destruït molt, és evident. Però avui pot ajudar a salvar el que queda. La batalla s'ha de guanyar contra la ignorància, contra determinats interessos molt particulars, molt personals. A la llarga, anam a una societat on la tècnica no anirà contra la conservació, sinó a favor seu: utilitzarem molt intensament una petita part del territori, cosa que ens permetrà lliurar-ne una gran part a la Natura. Encara avui, un dels problemes de conservació més importants és el més arcaïc en l'ús de la terra, aquí: les "socorrades" de càrritx a la Serra, l'ús del foc pels pagesos. I tot un sistema econòmic d'aprofitament de les finques de muntanya depèn d'aquest ús del foc. De fet, en depèn el paisatge, i fins i tot els voltors... Trobar alternatives, combinant la imaginació i el rigor, és la gran tasca.

-Que té a veure la biologia i la política?

-La política, la tasca per facilitar la convivència i el futur, deu tenir el seu origen com a mecanisme, xerrant curt i clar, per inhibir l'agressivitat, per facilitar el respecte per l'adversari. Vist així, la política és un sistema per facilitar la Vida. Crec que hem arribat a un temps de noves ètiques, on la vida humana conserva el seu gran valor, i a la vegada començam a conèixer, a reconèixer, el valor de la vida pot conduir tant a la política, per ajudar, com a la biologia, per conèixer. ■

... PER LA CUINA

VIRUS

MIQUEL CARDELL

L'al·lota, molt jove, ajaguda sobre la tovallola, amb els ulls amaratats de claror i el cos entabanat de sol·lallada deixa llenegar l'esguard per les ones, la trescalamena de cossos, les triangulars aletes dels *wind-surfs*, quan un glop d'aire li afica dins l'ull un gra d'arena.

Aquesta seqüència, quotidiana als estius de Mallorca, podria ser el començament d'una pel·lícula quan, en un gest automàtic, ella es frega l'ull agredit i la duríssima partícula de sorra li ençata el globus ocular. És una ferida microscòpica, però suficient perquè hi entri un virus que en tres anys la deixarà cega.

Podria ser una pel·lícula, però és un fet de dura realitat, que ha succeït a aquesta illa, i que els diaris, callant nom i lloc, han publicat. El virus, que fins ara només havia estat localitzat a Miami, cova i campa a aquelles platges l'arena de les quals ha estat amaniada amb una variada mescla de greixos solars.

La primera reacció davant aquest fet és demanar-se quina ha estat l'actuació dels responsables de la sanitat pública, quins estudis s'han començat, quines mesures de prevenció s'han pres; també ho és comparar el silenci sobre el lloc, el perill, les iniciatives amb el començament d'una pel·lícula que succeïx a un indret igualment turístic i que protagonitza, entre sang i morbo, un gegantí tauró de plàstic.

Després, pens com l'arena i la crema solar (emblemes d'aquesta Mallorca tòpica, d'un turisme que molts continuen defensant, fins i tot des de programes polítics que es diuen progressistes o de progrés, i que altres van fent) poden esdevenir amenaçadora metàfora del mot que hem hagut de malbaratar en aquest negoci, de l'escàs guany que, col·lectivament, n'hem tret.

Pens també en els avantatges del monocultiu turístic, en els "Mallorca encara un paradís", en les 60.000 noves places hoteleres que es volen construir en els anys immediats, pens en el que pot succeir si aquesta trista història es repeteix...

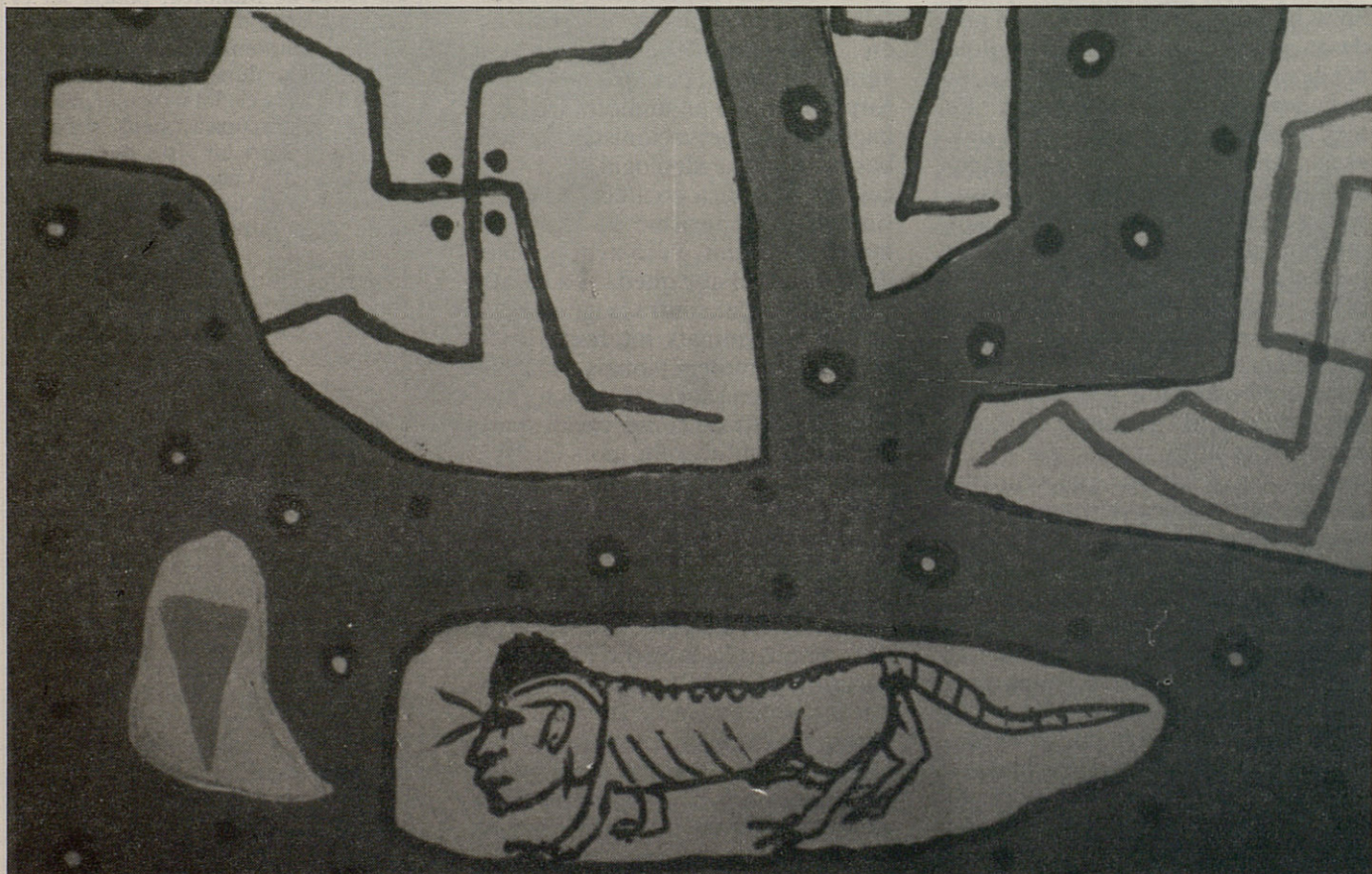
Creuaries, lector, la mar, pagant, per gaudir les teves vacances sota un sol esclatant que pot ser l'últim que vegis abans de la ceguera? A quina platja aniràs aquest diumenge? ■

ART

L'ESPECTADOR ORFE

JAUME TORRES I ESTRADÉ

Quan hom llegeix crítica d'art, pot trobar-se amb evocacions literàries, apropaments més o menys didàctics, lloances estúpides i molt poca crítica. Quan hom escolta comentaris sobre pintura, una eterna xerrameca sobre el gust personal, la subjectivitat del criteri burxa les orelles i els problemes de la qualitat artística romanen oblidats. Quan hom pretén superar les dèries subjectives i tansar-se a les voreres esmunyedisses de certa objectivitat, trepitja un terreny fràgil i tou, sense punts sòlids on aferrar-se, sense criteris fermes i estables. Però no es pot caure en les temptacions del simple gust personal, sobretot si es tracta de mal gust o d'un gust poc educat o ignorant, o del tot és vàlid. Això ens està conduint a una resacralització molt perillosa dels postavantguardismes, afavorida pels ingents negocis que avui hi ha al darrere de les arts plàstiques.

Ironia, de Ferran García Sevilla

Caiguts tots els mites, l'art esdevé una nova religió que cova preciats ous d'or. Sense un allunyament temporal, sense una perspectiva històrica, ens és difícil un acostament neutre al fet artístic, els nostres judicis no podran deslligar-se del tot de la subjectivitat, però cal cercar uns criteris dels quals som orfes.

La modernitat tallà amb una tradició estètica basada en principis mimètico-realistes. Aquest encara és un dels criteris amb més seguidors. La representació s'ha d'assem-

blar el més possible a les aparences de la realitat. Quan contemplam un quadre del període clàssic o impressionista hi podem trobar una adequació amb la realitat encara que a través dels trets estilístics propis del codi clàssic o del codi impressionista. No es mira mai la natura d'una forma verge i innocent sinó a través d'unes formes i un estil determinats. Fins al XIX segle al criteri mimètic s'unia el criteri moral, ja que es considerava bell sols el bo i el vertader. Ramon Llull arribà a afirmar que el mot

Papa era més bell que bisbe i aquest ho era més que capellà. Obres com *Berenar sobre l'herba* i *Olimpia* de Manet foren qualificades d'immorals perquè apareixien uns nus femenins situats fora del context religiós o mitològic. Es tractava de dones corrents, potser bagasses, i no deesses. La fredor i manca de sensualitat d'aquestes figures, molt allunyada de la calidesa i de l'erotisme dels cossos de les divinitats olímpiques dels pintors pompiers, no les salvà del titllament d'immoralitat. La temàtica sexual

romania vedada a l'art i en canvi s'omplenaven caramulls de teles amb sagnants martiris, cossos clivellats per les sagetes, xapats per la meitat, escorxats. No fou fins als anys 20 d'aquest segle amb el surrealisme que, partint de les teories psicoanalítiques freudianes, s'obrí les portes a l'expressió de l'inconscient, del món del somni, el desig i el sexe, Joan Miró creà dones d'immensos sexes en forma d'ametlla i homes de gegantescos fal·lus erectes. De totes maneres, encara sovint l'ombra negrenca de la censura intenta esborrar conys, escapar penis o amagar obres que ataquin algun principi cristià. El grup del Taller Lluàtic que cerca la provocació a partir d'una temàtica sexual i irreverent, ha tengut reiterats problemes a Sabadell, a la Fundació Miró de Barcelona i a Palma mateix. *Una obra d'art no es pot jutjar seguint criteris ètics, sinó sols estètics.*

A partir del romanticisme féu aparició la idea de l'art com expressió, s'insinuà la possibilitat de l'expressió del jo individual malgrat que fins al XX la forma, el llenguatge seguia ancorat en la tradició clàssica. L'artista s'anava alliberant dels ferrells temàtics als quals estava lligat, del conreu d'una iconografia cristiana i mitològica. Paulatinament i tímida guaitaven mons personals en les obres de certs pintors. Però serà a principis d'aquest segle, amb l'esclat de les avantguardes, quan començarà la modernitat en el camp artístic. L'artista es desfermarà de tot lligadura temàtica i lingüística, de tot cànon establert i acadèmic. Aquesta llibertat total també suposarà una solitud i orfandat.

Tot un corrent avantgardista empenirà el camí de la renovació lingüística, la recerca de nous codis formals. Aniran esquarterant tots els principis mimètic-realistes d'origen renaixentista, la perspectiva, el volum, la llum, el color fidel a la realitat. L'obra d'art es deslliga de la seva relació vassallàtica amb la natura, amb la realitat exterior i esdevé autònoma. Un quadre serà una superfície on es disposaran uns colors i una escultura, un conjunt de plans i volums. La minva dels elements icònics portarà a l'abstracció. Aquesta pèrdua del referent deixa sovint l'espectador perplex. Les dificultats per copsar i assaborir una obra d'art augmenten sense l'ajuda de les referències externes. Aquest espectador escorcolla i cerca una cara, un pot, una rosa i sols troba uns colors al costat d'uns altres colors. *Aquí s'inicia el*

Recerca i investigació, de Joan Bennàsser

divorci entre l'art avantgardista i el públic. La gent s'aferra a uns principis bàsicament mimètics i l'artista en segueix uns altres. La comunicació es torna impossible.

Uns altres corrents avantgardistes treballaran en la renovació temàtica. Els expressionistes s'abocaran a la representació d'estats d'ànim, vessaran tota la seva subjectivitat damunt la tela. Els surrealistes s'engrescaran en l'expressió del món interior, del somni més críptic, del desig més amagat. Creen mitologies personals difícils de desxifrar per a

un espectador que ignora el codi, un codi en aquest cas estrictament propi. Aquesta desconexió dels novells llenguatges i de les semàntiques individuals condueix a una manca de competència d'un espectador que queda orfe, sense instruments amb què enfrontar-se a aquest nou art, sense criteris adequats amb què jutjar-lo. D'aquesta manera una gran majoria de la població roman desconnectada de l'avantguarda i la rebutja. Aquesta es converteix en un art elitista, per a una minoria sensible. Els crítics i entesos s'erigeixen

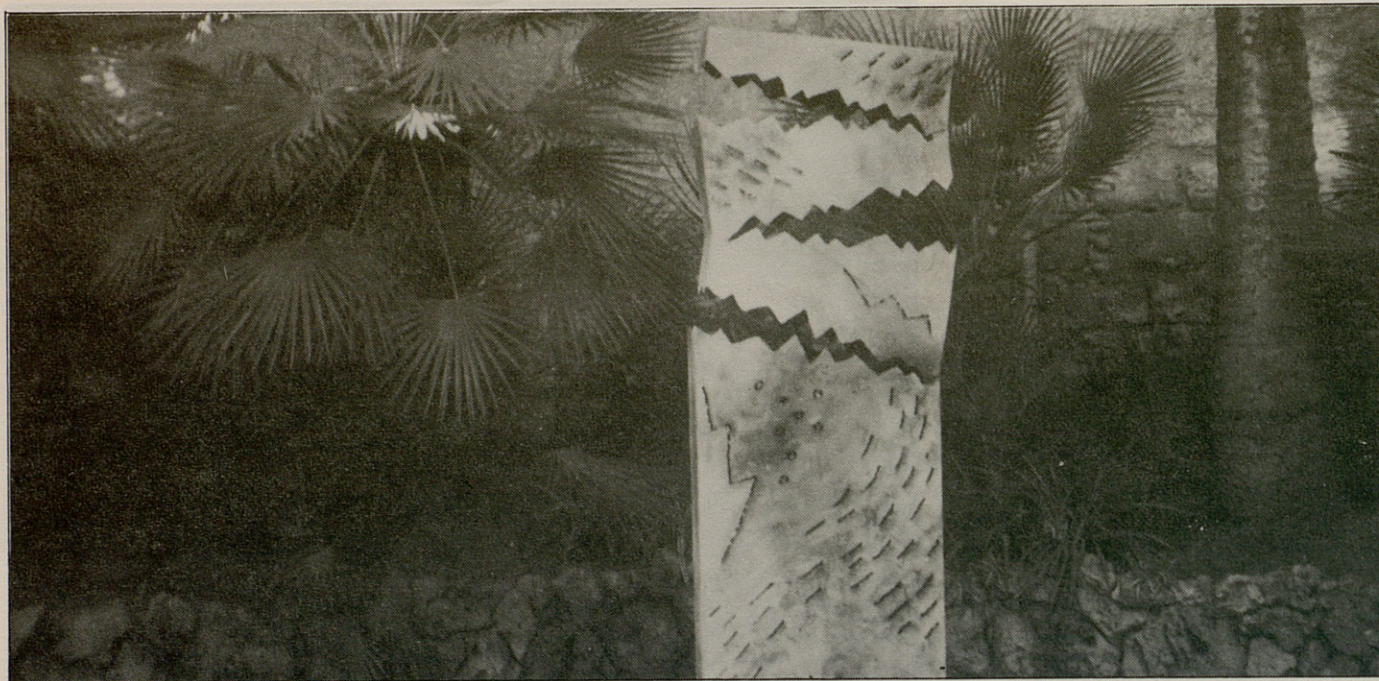
PAPERS PINTATS I PINTURES

MARCS I MOTLLURES

Casa
Domar
Flores

ARTICLES PER A ARTISTES

Sant Miquel, 77 - Tel. 72 14 83
07002 PALMA DE MALLORCA

Bellsea, decorativisme, de Pep Canyelles

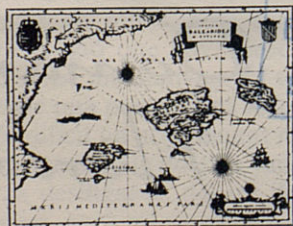
xen en una mena de sacerdots, els únics que poden esbrinar i interpretar un art tan hermètic. Després de la 2ª guerra mundial aquesta avantguarda històrica rupturista i renovadora va sent a poc a poc païda per un major nombre de gent i sobretot per les institucions, fins al punt que avui podem ja parlar d'una academicisme postavantguardista. Ha esdevingut un llenguatge acceptat per les masses, encara que no entès, i pels centres de poder polític i econòmic que el mimen com a símbol de prestigi i d'inversió monetària. Embolcallada en tan preciosos ropatges corre massa perills.

Quins nous criteris es poden utilitzar per valorar l'art de la modernitat, una vegada vista la inutilitat dels principis mimètics i ètics? Podem acudir al criteri de la bellesa amb tota la càrrega de subjectivitat i d'iniciació que hi ha el darrere. Existeix

el risc del decorativisme. Sovint darrere una façana guapa no hi ha res més, sols buidor. També podem seguir la pauta de la investigació i l'interès. Tota una línia d'art contemporani que pot començar amb un cubisme i continuar amb un suprematisme, constructivisme, minimal i conceptual té poques intencionalitats esteticistes i té més cura de la investigació lingüística, de formes, de materials, de colors, de conceptes. El crític i l'artista minimalista Donald Judd ha afirmat que una obra necessita tan sols ser interessant. També encara sovintja el criteri de l'originalitat i la renovació constant. Si en els començalls de l'avantguardisme aquesta cursa folia pel novell podia tenir un sentit, avui pot resultar força forassenyada i inadequada. Podem aferrar-nos fins i tot al principi de la sinceritat, de l'expressió d'un món personal. L'expressionisme,

l'art naïf, el surrealisme podrien valorar-se per aquest criteri. Però l'art ha de ser intel·ligent i no ha de caure en el parany de la literaturització, de voler contar moltes anècdotes sense emprar l'estil adient. Es pot aterrar fàcilment en la il·lustració i, el que és pitjor, en la il·lustració dolenta, com passa molts de cops en cert surrealisme. I àdhuc al criteri de la broma, l'enginy, la ironia. L'obra d'un Ferran García Sevilla no pot entendre's de cap altra manera.

En aquests temps finiseculats tan caòtics en què les masses han acceptat sense comprendre l'avantguarda i en què interessos econòmics que s'amaguen darrere de l'art esgarripen, és difícil destriar el gra de la palla. Bellesa, investigació, interès, sinceritat, expressió de mons personals, tècnica, enginy, ironia poden ser estris útils per al judici i la valoració. ■

A la Mar Mediterrània, bressol de la Cultura de la civilització i el vi, emergeix l'illa de Mallorca. El seu meravellós clima i privilegiada situació fan que hi creixin fermes vinyes i s'hi criïn esplendorosos vins coneguts des de l'antiguitat.

Jaume Mesquida

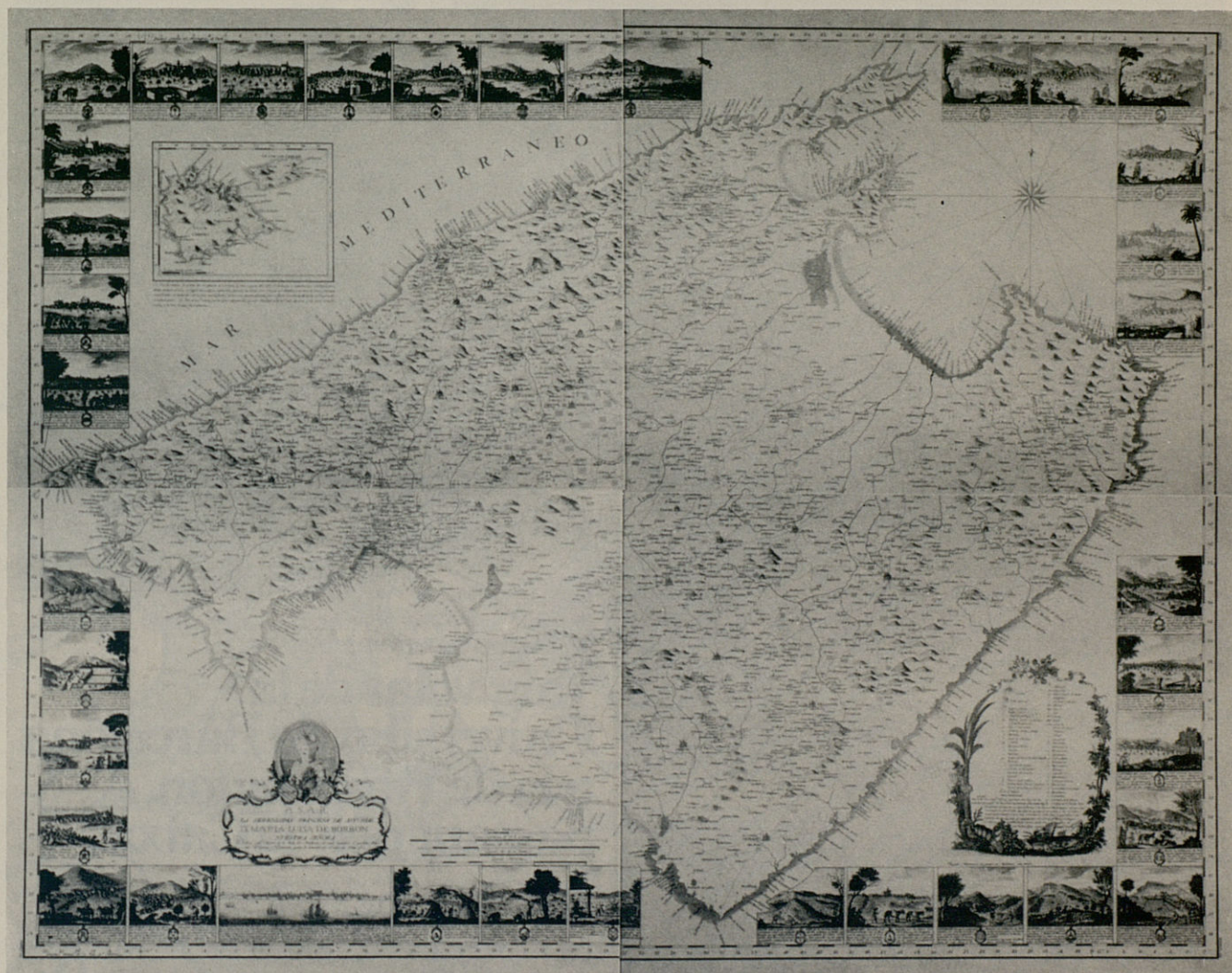
VINYES I BODEGUES A PORRERES (MALLORCA) Tel. 971/647106

VENDÀ DIRECTA A LA BODEGA

6a

OBRA GRÀFICA

Litografies, Gravats,
Xilografies, Bibliofília

Estampació Mapa Cardenal Despuig II Centenari, realitzada amb les planxes originals.
Edició limitada a 75 exemplars.

Obra de:

MAGÍ BALETA · MIQUEL BARCELÓ · JOAN BENNÀSSAR · ENRIQUE BROGLIA · MIQUEL BRUNET · RAMON CANET · PEP CANYELLES · MARIA CARBONERO · PEP COLL · ANA COMELLAR · CRISTINA ESCAPÉ · JOAQUIM ESCUDER · SOL FÀBREGA · ESPERANÇA GARCIA · JOAN GOMILA · ELLIS JACOBSON · RAFEL JUAN · ALEIX LLULL · MIRÓ LLULL · JULI RAMIS · J. CARLOS REGO · MANOLO REY · JOAN RIUTORT · ROCA FUSTER · HORACIO SAPERE · TOLO SEGUÍ · FEDERICO SOBERATS · ANTONI-O SOCIES · ALICIA VELA · LUIS VIVES · XAM

Suscripcions i venda: C/. Puresa, n.º 8 i C/. Pont i Vich, n.º 6-A - Tel. 72 57 61
Palma de Mallorca

"la Caixa" convoca 40 beques per a ampliar estudis a qualsevol Universitat nord-americana o britànica.

Vaig volar de la Universitat de Barcelona a la de Washington, passant per "la Caixa"

Josep Tarradas ha estat un dels 186 estudiants universitaris de Catalunya i Balears que ha obtingut fins ara una beca de "la Caixa" per a ampliar els seus estudis a Universitats nord-americanes o britàniques.

Després d'un any i mig a la George Washington University, i d'obtenir el diploma de Master en Informàtica, Josep treballa d'enginyer d'aplicacions i projectes a una important empresa.

Ara, "la Caixa" obre la seva sisena convocatòria de 40 noves beques, en cooperació amb el British Council, amb la Comissió Fulbright i la Universitat d'Indiana.

Si tens menys de 35 anys i has acabat el penúltim curs de la carrera a qualsevol de les Universitats de Catalunya o de les Balears, hi pots optar.

Tu escullis la Universitat, i fixa't si en tens per triar: Indiana, Harvard, Yale, New York, Berkeley, UCLA, Institut Tecnològic de Massachusetts, Oxford, Cambridge... entre molts d'altres.

I nosaltres hi posem la resta: viatge d'anada i tornada, matrícula, un curs d'orientació acadèmica, assegurances, a més d'una quantitat per a despeses d'allotjament, manutenció i llibres.

El termini per a la presentació de sol·licituds es tanca el 30 de juny.

Comença a córrer ara mateix i informa-te'n ràpidament al nostre Servei d'Estudis. Tu també pots acabar la teva carrera a la Gran Bretanya. O als Estats Units.

Lliurament de bases i impresos de sol·licitud: Servei d'Estudis. Diagonal, 629, torre 1, planta 16. Barcelona. Telèfon (93) 330 76 51, extensió 2735. De 9 a 14 hores.
Delegació General a Balears: Av. Alexandre Rosselló, 40. 07002 Palma de Mallorca. Telèfon (971) 46 45 50. De 9 a 14 hores.

6^{ena}
CONVOCATÒRIA
DE BEQUES
"la Caixa"

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS